EVALUATIE MINIMABELEID 2023
GEMEENTE DOESBURG

Evaluatie minimabeleid Doesburg

Een brede evaluatie naar het minimabeleid in de gemeente Doesburg, aan de hand van verschillende deelonderzoeken.

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Doesburg

Datum
Januari 2024

Auteurs
Tessa Schoot Uiterkamp
Anieta Boer

KWIZ
Stavangerweg 23 - 5
9723 JC Groningen
050 - 5252473
contact@kwiz.nl

Uitgave
Deze publicatie is een uitgave van KWIZ. Het overnemen van cijfers en / of teksten is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze publicatie mag worden verveelvoudigd en / of openbaar gemaakt worden in welke vorm dan ook zonder voorafgaande toestemming van KWIZ.

Inhoudsopgave

Inleiding ... 3
Onderzoeksmethode ... 3
Leeswijzer ... 4
Samenvatting ... 5
S1. Aantal minimahuishoudens ... 5
S2. Minimabeleid ... 6
S3. Bereik van de minimaregelingen ... 6
S4. Inkomenseffecten landelijk en lokale regelingen ... 7
S5. Uitvoering beleid: ervaringen gemeente en samenwerkingspartners ... 9
S6. Ervaringen doelgroep minimabeleid ... 9
Conclusie en aanbevelingen ... 11
C1. Doelgroep ... 11
C2. Beleid ... 11
C3. Preventie ... 12
C4. Meedoen en vangnet ... 14
C5. Monitoring ... 17
1. Minimapopulatie in Doesburg ... 18
1.1. Minimahuishoudens in Doesburg ... 18
1.2. Minimakinderen tot 18 jaar ... 20
1.3. Minimaregelingen ... 22
1.4. Overige regelingen voor lage inkomens ... 24
1.5. Overige gemeentelijke voorzieningen ... 25
2. Huidig beleid ... 27
2.1. Toekomstvisie Doesburg 2040 ... 27
2.2. Koers sociaal domein ‘Koers verleggen’ ... 27
2.3. Minimabeleid 2021-2023 ... 28
3. De inkomenseffecten ... 31
3.1. Het effect van het landelijk beleid is groter dan het gemeentelijk beleid ... 31
3.2. Opbouw maandelijkse gemeentelijke bijdrage op 100% Wsm ... 32
3.3. Gemeentelijke bijdragen zorgen voor (meer) vrij besteedbaar budget ... 33
3.4. Werken vanuit de bijstand loont meestal ... 36
4. Uitvoering beleid ... 40
4.1. Doelgroep ... 40
4.2. Beleid ... 40
4.3. Toegang ... 41
4.4. Communicatie ... 42
4.5. Samenwerking binnen de gemeente ... 43
4.6. Samenwerking maatschappelijk veld en gemeente ... 43
4.7. Sturing en monitoring ... 44
5. Ervaringen van inwoners ... 45
5.1. Regelingen voor volwassenen ... 45
5.2. Regelingen voor kinderen ... 46
5.3. Aanvragen van de regelingen ... 46
5.4. Informatie vanuit de gemeente ... 46
5.5. Contact met de gemeente ... 47
5.6. Zorgkosten ... 47
5.7. Tips en adviezen ... 47
Bijlage 1. Overzicht minimaregelingen ... 48
Bijlage 2. Onderzoeksmethodiek IER ... 50
Bijlage 3. Opbouw totaal inkomen 100 tot 130% Wsm ... 54
Bijlage 4. Financieel maandoverzicht ... 56
Bijlage 5. Onderzoeksmethodiek Minima Dashboard ... 62

Inleiding

De gemeente Doesburg wil het huidige minimabeleid en het aanbod aan minimaregelingen herijken. Om die reden heeft de gemeente Doesburg onderzoeksbureau KWIZ opdracht gegeven om het minimabeleid te evalueren.

KWIZ voert de evaluatie van het minimabeleid uit aan de hand van verschillende deelonderzoeken:

- Beleidsanalyse;
- Armoedemonitor: een weergave van de omvang en kenmerken van de minimapopulatie;
- Inkomenseffectrapportage;
- Gesprekken met interne medewerkers en ketenpartners;
- Behoeftepeiling onder de doelgroep.

In dit integrale rapport zijn de resultaten van alle deelonderzoeken weergegeven en voorzien van een overkoepelende conclusie en daaruit voortvloeiende aanbevelingen.

Dit onderzoek dient inzicht te geven in:

- De omvang en samenstelling van de doelgroepen voor armoede;
- Het gebruik en bereik van de gemeentelijke minimaregelingen;
- De effecten van het beleid op de doelgroepen en de inkomens;
- Hoe de doelgroep het beleid beoordeelt;
- Wat de ketenpartners en interne medewerkers van het beleid en de uitvoering ervan vinden;
- Mogelijke aanbevelingen op basis van bovenstaande.

Onderzoeksmethode

Armoedemonitor[1]

Om de omvang en samenstelling van de minimapopulatie inzichtelijk te maken, is een Armoedemonitor opgesteld. Hiervoor zijn verschillende registratiebestanden gepseudonimiseerd aangeleverd, gekoppeld en geanalyseerd. In de online weergave (het dashboard minima) kan de gemeente Doesburg zelf nadere analyses maken en inzoomen op verschillende doelgroepen.

Beleidsanalyse

Voor het analyseren van het beleid van de gemeente Doesburg zijn drie documenten geraadpleegd: De toekomstvisie Doesburg 2040, de Koers voor het sociaal domein en het Minimabeleid van 2021-2023.

Inkomenseffecten[2]

Voor zes verschillende huishoudtypen met vier verschillende inkomens ten opzichte van het Wettelijk sociaal minimum worden de effecten berekend. Met behulp van landelijke inkomensnormen, landelijke toeslagen en informatie over gemeentelijke regelingen is per huishoudtype het inkomen bepaald. Voor de vaste uitgaven is uitgegaan van cijfers en normen van het Nibud[3]. Voor de andere uitgaven is waar mogelijk gebruikgemaakt van lokale tarieven (zoals huur en waterschapsbelasting). Tenslotte worden de gemeentelijke regelingen omgezet in een maandbedrag. Op de manier ontstaat per huishoudtype een overzicht van de inkomsten en uitgaven per maand.

Gesprekken met minimapartners en interne medewerkers

Aan de hand van de beleidsanalyse zijn topiclijsten opgesteld voor de drie interviews met medewerkers van de gemeente en voor de twee groepsgesprekken met ketenpartners. De interviews en groepsgesprekken hebben online plaatsgevonden. Om een zo volledig mogelijk beeld van de situatie te verkrijgen, zijn er bij de interviews gesprekken gevoerd met zowel

[1] Voor de volledige onderzoeksmethodiek van de Armoedemonitor/Dashboard Minima zie bijlage 5.
[2] Voor de volledige onderzoeksmethodiek voor het berekenen van de inkomenseffecten zie bijlage 2.
[3] Het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) is een onafhankelijke stichting die informeert en adviseert over financiën van huishoudens.

medewerkers van de uitvoering als van het beleid. Ketenpartners zijn betrokken, aangezien zij een belangrijke rol spelen in de uitvoering van de inkomensondersteunende regelingen en zij in nauw contact staan met de doelgroep.

Behoeftepeiling minimadoelgroep

Huishoudens die tot de doelgroep van het minimabeleid behoren hebben in juni 2023 een vragenlijst gekregen. Zij konden deze op papier of online invullen. De doelgroep bestaat uit 430 huishoudens die een bijstandsuitkering ontvangen en/of gebruikmaken van één of meerdere minimaregelingen in de gemeente Doesburg[4].

In de vragenlijst stonden de volgende thema's centraal:

- Regelingen voor volwassenen;
- Regelingen voor kinderen;
- Aanvragen van de regelingen;
- Informatie vanuit de gemeente;
- Contact met de gemeente;
- Zorgkosten.

In totaal hebben 108 respondenten de enquête ingevuld (45 online en 63 op papier). Dat brengt de respons op 25 procent. Dit is niet voldoende om betrouwbare uitspraken te doen over de gehele doelgroep. Hiervoor was een respons van circa 167 ingevulde enquêtes noodzakelijk. De resultaten geven daarom een *indicatie* van de mening van de doelgroep

De volledige weergave en analyse van de resultaten is opgeleverd als aparte rapportage van de behoeftepeiling. Hiervoor verwijzen wij u graag naar het rapport 'Behoeftepeiling Minimabeleid 2023', opgeleverd in september 2023. Daarin staan de resultaten, figuren en analyse uitgebreider weergegeven.

Leeswijzer

Het rapport start met een samenvatting waarin de belangrijkste bevindingen worden toegelicht. Hierop volgt een hoofdstuk met de conclusies en aanbevelingen. In hoofdstuk 1 komen de omvang en samenstelling van de minimapopulatie, het gebruik en bereik van regelingen en de overlap met overige gemeentelijke voorzieningen aan bod (de resultaten van de Armoedemonitor). In hoofdstuk 2 wordt het beleid beschreven. Hoofdstuk 3 bespreekt de invloed van het landelijke en gemeentelijke beleid op de inkomenssituatie van huishoudens; oftewel de inkomenseffecten. Vervolgens komen de ervaringen van de ketenpartners (hoofdstuk 4) en de minimadoelgroep (hoofdstuk 5) aan de orde.

Het rapport wordt afgesloten met een vijftal bijlagen. De eerste bijlage geeft een overzicht van de minimaregelingen in de gemeente Doesburg. In bijlage 2 staat de onderzoeksmethodiek van de inkomenseffectrapportage beschreven. Bijlage 3 geeft de opbouw van het totale inkomen van huishoudens weer op verschillende inkomensniveaus. Bijlage 4 toont de financiële maandoverzichten per huishoudtype. Bijlage 5 geeft een overzicht van de onderzoeksmethodiek van het Minima Dashboard.

[4] De huishoudens die alleen gebruikmaken van de energietoeslag en niet van een of meerdere andere regelingen zijn buiten beschouwing gelaten.

Samenvatting

In dit hoofdstuk staan de belangrijkste bevindingen weergegeven van de verschillende deelonderzoeken.

S1. Aantal minimahuishoudens

Op basis van verschillende registratiebestanden is het aantal minimahuishoudens dat de gemeente in beeld heeft, in kaart gebracht. Door koppeling met het BRP kunnen de kenmerken van deze huishoudens worden weergegeven. De uitgebreide resultaten van dit deelonderzoek (de Armoedemonitor) staan vermeld in hoofdstuk 1.

Op 31 december 2022 heeft de gemeente Doesburg 658 huishoudens in beeld met een inkomen tot 120 procent van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm). Dat is 12,2 procent van alle huishoudens in de gemeente. Doesburg heeft niet alle minimahuishoudens in beeld; het totale aantal huishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm wordt (middels de KWIZ Index) geschat op 727 huishoudens (13,6 procent van alle huishoudens). Het aandeel minimahuishoudens in de gemeente Doesburg ligt daarmee boven het gemiddelde van veel andere gemeenten met minder dan 50.000 inwoners (7 tot 8 procent). Daarnaast heeft de gemeente op de peildatum 237 kinderen tot 18 jaar in beeld die opgroeien in een huishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm. Het totale aantal kinderen dat opgroeit in een gezin met een huishoudinkomen tot 120 procent Wsm wordt geschat op 293 kinderen (16,8 procent van alle kinderen). Dit ligt boven het gemiddelde aandeel van circa 8 procent in gemeenten van vergelijkbare grootte.

Tabel S1.1. Aantal en aandeel minimahuishoudens en minimakinderen (in beeld en schatting)

Minima tot 120% Wsm	In beeld o.b.v. registraties		Schatting totale doelgroep	
Huishoudens	658	12,2%	727	13,6%
Kinderen	237	13,9%	293	16,8%

Verloop minimahuishoudens in beeld

Ten opzichte van 2018 en 2019 is het aantal en aandeel minimahuishoudens dat de gemeente in beeld heeft gestegen. De stijging komt door een toename van het aantal huishoudens met een inkomen tussen 100 en 120 procent Wsm (onderscheid 100/120 procent Wsm is niet in de tabel weergegeven). Het aantal en aandeel minimakinderen dat in beeld is, is juist afgenomen. Dit komt doordat er minder minimakinderen in een huishouden tot 100 procent Wsm wonen dan in eerdere jaren.

Tabel S1.2. Verloop aantal en aandeel minimahuishoudens en minimakinderen in beeld

Minima in beeld tot 120% Wsm	2018		2019		2022	
Huishoudens	608	11,5%	583	11,1%	658	12,2%
Kinderen	283	15,4%	259	14,6%	237	13,9%

Kenmerken doelgroep minimabeleid in beeld

Inkomensbron. Van de 658 huishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm die de gemeente in beeld heeft ontvangt 32 procent van de huishoudens een uitkering vanuit de Participatiewet, heeft 29 procent een AOW-uitkering en krijgt 39 procent een andersoortig inkomen, bijvoorbeeld loon uit arbeid of een WW-uitkering. Ten opzichte van 2018 en 2019 is – net als in de rest van Nederland - het aandeel en aantal bijstandsgerechtigden afgenomen. De groepen minima met een AOW-uitkering of een andersoortig inkomen zijn juist in aantal gestegen. Ook dat sluit aan bij het landelijke beeld.

Huishoudsamenstelling, achtergrond en plaats. Zes op de tien minimahuishoudens is alleenstaand en een vijfde heeft minderjarige kinderen. Verder heeft 59 procent van de minimahuishoudens een Nederlandse achtergrond. De meeste minimahuishoudens wonen in De Ooi en Molenveld.

Langdurige minima. Het merendeel van de minimahuishoudens tot 120 procent heeft al drie jaar of langer een dergelijk inkomen (80 procent). Dat is iets hoger dan het aandeel bij veel andere gemeenten (circa 70 tot 75 procent). Ten opzichte van 2018 en 2019 is een stijging te zien in het aandeel langdurige minima; dit is een ontwikkeling die ook landelijk gaande is.

Kans op armoede. Sommige groepen hebben vaker een minimuminkomen dan andere; eenoudergezinnen met minderjarige kinderen moeten vaker rondkomen van een inkomen tot 120 procent Wsm dan tweeoudergezinnen. Daarnaast hebben huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond vaker een minimuminkomen dan huishoudens met een Nederlandse achtergrond.

S2. Minimabeleid

De Toekomstvisie voor Doesburg (2040) en de Koers voor het sociaal domein dienen als kader voor het minimabeleid. In het minimabeleid is aan de hand van de pijlers preventie, meedoen en vangnet beschreven wat de beoogde resultaten zijn en hoe de uitwerking van het minimabeleid is vormgegeven.

Minimaregelingen

De gemeente biedt verschillende minimaregelingen aan om inwoners met een laag inkomen te ondersteunen en te (laten) participeren. De regelingen hebben veelal een inkomensgrens tot 120 procent Wsm en de regelingen dienen verschillende doelgroepen.

Tabel S2. Overzicht gemeentelijke minimaregelingen Doesburg in 2023

Soort regeling	Inkomensgrens
Bijzondere bijstand	Tot 120% Wsm
Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen	Tot 100% Wsm
Individuele inkomenstoeslag	Minimaal 3 jaar tot 110% Wsm
Collectieve zorgverzekering (via Menzis)	Tot 120% Wsm
Tegemoetkoming Meerkosten Chronisch Zieken en Gehandicapten	Tot 120% Wsm
Volwassenenfonds Sport (Pilot)	Tot 120% Wsm[5]
Jeugdfonds Sport en Cultuur[6]	*Tot 120% Wsm[7]*
Stichting Leergeld	Tot 120% Wsm
Stichting Jarige Job	Tot 120% Wsm
Studietoeslag	Situatie-afhankelijk
Energietoeslag	Tot 120% Wsm

S3. Bereik van de minimaregelingen

De cijfers over het bereik van de minimaregelingen komen uit de Armoedemonitor.

In onderstaande tabel staat het gebruik en bereik (d.w.z. het gebruik afgezet tegen de totale doelgroep) van de verschillende gemeentelijke regelingen weer. Het bereik van de meeste regelingen ligt iets onder de gangbare gemiddelden in veel andere (kleinere) gemeenten. Het bereik van de individuele inkomenstoeslag ligt boven het gemiddelde bereik dat in vergelijkbare gemeenten gangbaar is.

Tabel S3. Gebruik en bereik van de minimaregelingen

Reguliere regelingen	Gebruik in 2022	Bereik	Gemiddeld bereik andere gemeenten
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	283 huishoudens	60%	70 – 75%
Bijzondere bijstand	138 huishoudens	19%	20 – 25%

[5] Dit betreft geen harde inkomensgrens, de inkomensgrens is een richtlijn.
[6] De gemeente heeft de samenwerking met het Jeugdfonds Sport en Cultuur in november 2023 stopgezet.
[7] Dit betreft geen harde inkomensgrens, de inkomensgrens is een richtlijn.

Reguliere regelingen	Gebruik in 2022	Bereik	Gemiddeld bereik andere gemeenten
Individuele inkomenstoeslag	204 huishoudens	68%	45 – 55%
Collectieve zorgverzekering	213 huishoudens	29%	35 – 40%
Jeugdfonds Sport & Cultuur	60 kinderen	25%	35 – 45%
Tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten	81 huishoudens	n.t.b.	n.t.b.
Overige regelingen			
Energietoeslag	826 huishoudens	81%	75 – 90%
Tegemoetkoming hoge lasten *(regeling specifiek voor het jaar 2022)*	33 huishoudens	n.t.b.	n.t.b.

Overlap met voorzieningen

Naast het gebruik van minimaregelingen, is ook het gebruik van andere (gemeentelijke) voorzieningen onder de doelgroep onderzocht. Van alle minimahuishoudens die de gemeente in beeld heeft maakt ruim een op de drie ook gebruik van de Wmo en een kwart van de minimakinderen krijgt ook hulp vanuit de Jeugdwet. Deze overlap met aanpalende voorzieningen is in Doesburg wat hoger dan in veel andere gemeenten.

Figuur S3. Overlap voorzieningen onder minima

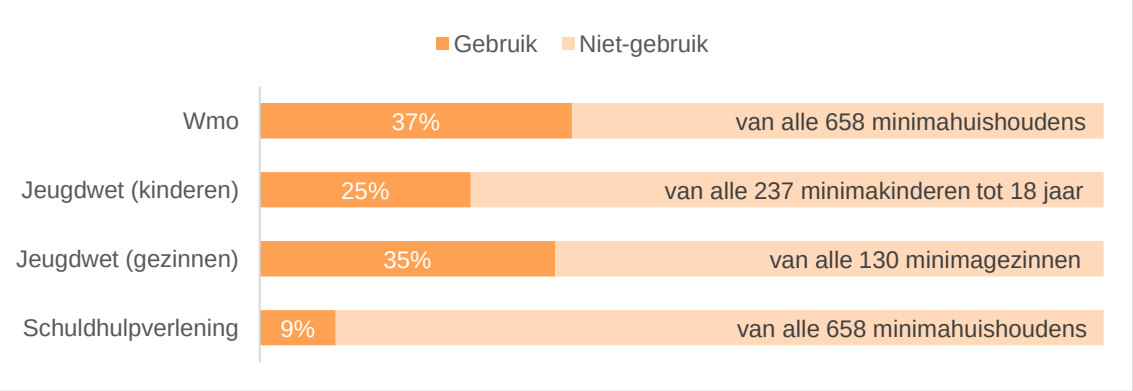

S4. Inkomenseffecten landelijk en lokale regelingen

Minimahuishoudens kunnen van verschillende lokale regelingen en landelijke toeslagen gebruikmaken. In het deelonderzoek 'Inkomenseffect Rapportage' is onderzocht wat de effecten van deze bijdragen zijn op de begroting van minimahuishoudens en of er ook sprake is van een eventuele armoedeval.

Hiervoor wordt gerekend met verschillende gemiddelden en diverse aannames; een daarvan is dat een huishouden van alle regelingen en toeslagen gebruikmaakt waar hij recht op heeft. Omdat de praktijk vaak anders is of kan zijn kunnen individuele situaties afwijken. Daarnaast is het zo dat in 2023 de energietoeslag is uitgekeerd maar dat dit een tijdelijke regeling is. Omdat het om een flink bedrag gaat (€ 1.300 per huishouden op jaarbasis) heeft deze regeling ook een flink effect op de inkomens van de minimahuishoudens. Op dit moment is het nog onduidelijk of, dan wel in welke vorm, het Rijk minima in 2024 wil compenseren voor hoge energielasten. Duidelijk is wel dat het wegvallen van de energietoeslag een flink effect zal hebben voor de begroting van minima.

Het bedrag dat minima vanuit het Rijk aan toeslagen kunnen ontvangen is veel hoger dan het bedrag dat ze aan gemeentelijke regelingen kunnen ontvangen. Financieel gezien is de invloed van de gemeente dan ook kleiner dan de invloed van het Rijk. Wel is het zo dat de gemeentelijke regelingen ervoor zorgen dat huishoudens (meer) ruimte overhouden voor het doen van vrije bestedingen. De meeste huishoudens op bijstandsniveau hebben zonder gemeentelijke

vergoedingen onvoldoende budget voor uitgaven op het gebied van sociale participatie. Wel laten de begrotingen behoorlijke verschillen zien tussen de verschillende huishoudtypes.

Het bedrag aan landelijke toeslagen neemt voor de meeste huishoudens geleidelijk af bij een hoger inkomen, bij gemeentelijke regelingen vervalt het recht op de meeste regelingen in één keer (tegelijk), namelijk wanneer het inkomen boven 120 procent Wsm uitkomt. Huishoudens met een inkomen van 130 procent Wsm hebben dus geen recht meer op gemeentelijke regelingen en daarvan merken zij het (negatieve) effect; zowel hun totaal inkomen als hun vrij besteedbaar budget is lager dan bij (bijvoorbeeld) een inkomen van 120 procent Wsm.

Werken loont voor sommige huishoudens meer dan voor andere

Voor de meeste (voorbeeld)huishoudens loont het om vanuit de bijstand te gaan werken tegen een loon van 110, 120 of 130 procent Wsm. Zij gaan er dan – ten opzichte van de bijstand – in totaal inkomen[8] op vooruit (mits zij gebruikmaken van alle toeslagen en regelingen). Er is echter niet altijd sprake van méér inkomensgroei (en soms zelfs van inkomensdaling) omdat op een gegeven moment landelijke toeslagen afnemen en het recht op gemeentelijke regelingen vervalt. Dat laatste is het geval wanneer het huishoudinkomen boven de 120 procent Wsm uitkomt. De gemeentelijke regelingen gezamenlijk vormen een aanzienlijk deel van de inkomens van minima. Dit heeft als gevolg dat het wegvallen van deze regelingen voor sommige huishoudens ook een aanzienlijk effect heeft. Voor alleenstaanden en alleenstaande ouders wordt hun inkomensgroei op dat moment gedempt; zij hebben op 130 procent Wsm weliswaar een hoger totaal inkomen dan in de bijstand, maar een lager totaal inkomen dan op 110 of 120 procent Wsm. Voor paren (met en zonder kinderen) is het zelfs zo dat werken tegen een loon van 130 procent Wsm leidt tot een *lager* totaal inkomen dan in de bijstand. Dat komt – behalve het vervallen recht op gemeentelijke regelingen – omdat het bedrag aan landelijke toeslagen bij paren eerder én sneller vermindert dan bij andere huishoudens.

Figuur S4. Verschil in totaal inkomen t.o.v. 100% Wsm bij werkaanvaarding

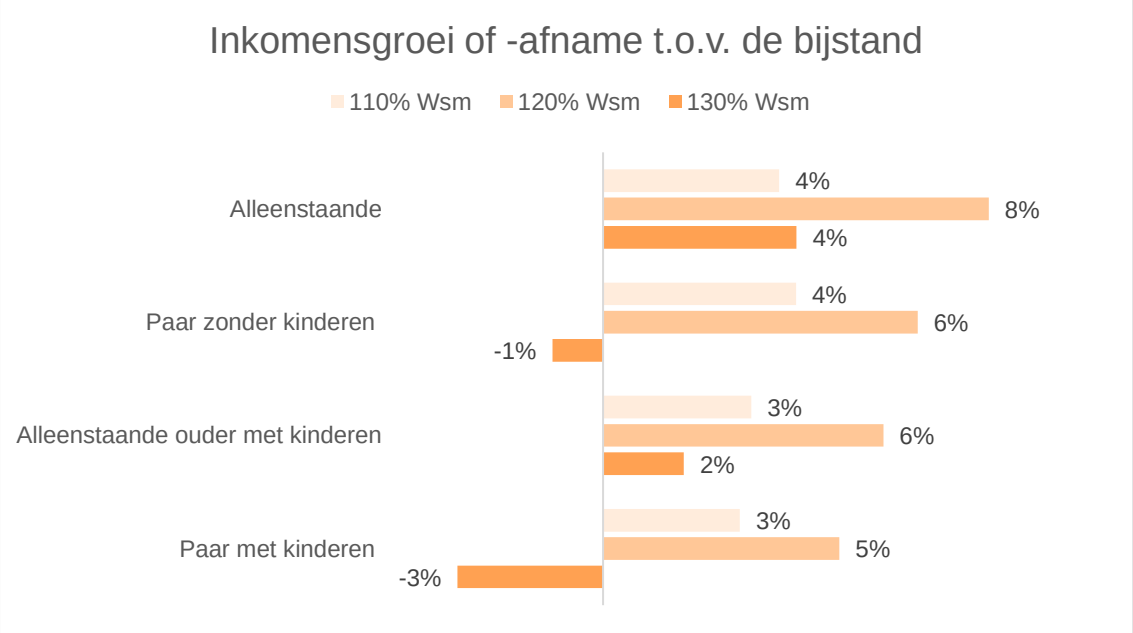

[8] Het totaal inkomen bestaat uit het netto-inkomen (inclusief vakantietoeslag), landelijke toeslagen en gemeentelijke regelingen.

S5. Uitvoering beleid: ervaringen gemeente en samenwerkingspartners

Met verschillende gemeentelijke medewerkers en samenwerkingsorganisaties is gesproken over de uitvoering van het beleid, (onderlinge) samenwerking en mogelijke verbeterpunten.

Doelgroep en beleid

De verschillende betrokkenen schetsen het volgende beeld van de Doesburgse minimapopulatie: kenmerkend voor de Doesburgse (minima)populatie zijn de lage sociaaleconomische status van de groep en de vergrijzing binnen de groep. Het aantal minimahuishoudens is relatief hoog voor een (qua inwoneraantal) kleine gemeente. Er wordt dan ook wel gesproken over stadse problematieken.

Het aanbod aan regelingen wordt over het algemeen als compleet gezien. Een simpel en actueel overzicht van de regelingen en de doelgroepen per regeling wordt daarentegen gemist; ketenpartners geven aan dat het voor henzelf en de doelgroep niet altijd duidelijk is welke regelingen er zijn en voor wie deze zijn bedoeld.

Toegang en communicatie

De gemeente zet, sinds corona, in op een digitaal aanvraagproces. Meestal gaan verzoeken via de Vraagbaak. Inwoners worden hierna doorverwezen. Voor hulp bij het digitaal aanvragen van de regelingen kunnen inwoners terecht bij de formulierenbrigade van Caleidoz of de Vraagbaak. Samenwerkingspartners geven aan dat er – zowel onder henzelf maar ook zeker onder de doelgroep – nog onduidelijkheid heerst over de Vraagbaak, bijvoorbeeld over wat ze doen, voor wie ze er zijn en met welke vragen inwoners bij de Vraagbaak terecht kunnen. Sommige organisaties geven aan dat ze een vrij toegankelijk inloopmoment missen, waar inwoners zonder afspraak langs kunnen komen voor allerlei inkomens- en inkomensgerelateerde vragen. Wat betreft de aanvraagprocedures wordt vanuit verschillende organisaties het belang van de papieren aanvraagformulier benadrukt. Digitaal aanvragen is niet voor iedereen even geschikt.

De gemeente communiceert via verschillende kanalen richting de doelgroep. Ketenpartners benadrukken het belang van goede communicatie en informatieverstrekking; het moet simpel en toegankelijk zijn. Een wens die wordt genoemd is een simpel overzicht van de verschillende ondersteuningsmogelijkheden voor de doelgroep; zowel een overzicht van de verschillende organisaties die actief zijn als van de regelingen waar men gebruik van kan maken.

Samenwerking

Ketenpartners beoordelen zowel de samenwerking met de gemeente als de samenwerking tussen de organisaties onderling als positief. De lijnen zijn kort en ze zijn positief over het (door de gemeente georganiseerde) Armoedenetwerk. Als mogelijk verbeterpunt geven organisaties aan dat ze graag vaker op de hoogte willen worden gebracht van de (nieuwe) regels en het aanvraagproces van regelingen.

Sturing en monitoring

De gemeente informeert de raad met jaarrapportages, informatiebrieven en tussentijdse nota's, en streeft ernaar deze te koppelen aan het collegeprogramma. Er is een roep om minder te sturen op incidenten en meer op cijfers, om trends en ontwikkelingen beter te kunnen voorspellen.

S6. Ervaringen doelgroep minimabeleid

In juni 2023 hebben 108 respondenten een vragenlijst ingevuld over het minimabeleid. In dit hoofdstuk staan de uitkomsten benoemd.

Bekendheid regelingen

De collectieve zorgverzekering, de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en de energietoeslag zijn onder de respondenten de meest bekende regelingen voor volwassenen. Daarnaast zijn ook de kindregelingen onder de meeste gezinnen bekend. Niet onverwachts is het niet kennen van een regeling een veel genoemde reden voor het niet-gebruik van regelingen.

Aanvragen van de regelingen

De ervaringen over het aanvragen van regelingen zijn wisselend; ruim een derde van de respondenten begrijpt de vragen op het aanvraagformulier en kan zelfstandig de formulieren invullen en bewijsstukken verzamelen. Een bijna even grote groep heeft hier (grote) moeite mee.

Informatie vanuit de gemeente

Respondenten verschillen in de mate waarin zij tevreden zijn over de informatie(kanalen) van de gemeente. Zo is ongeveer de helft van de respondenten tevreden over het telefonische contact, de brieven en het persoonlijk contact van de gemeente. Daar staat een groep van ongeveer 15 procent tegenover die hier niet tevreden is (de overige circa 35 procent is hier neutraal in). Over de website van de Vraagbaak is slechts 13 procent tevreden; 20 procent is niet tevreden en de overige 67 procent staat hier neutraal tegenover. Mogelijk kent deze groep de Vraagbaak niet of kijken zij niet op de website. De meeste respondenten geven de voorkeur aan het ontvangen van informatie over de regelingen via een brief.

Contact met de gemeente

Het merendeel van de respondenten geeft aan door de medewerkers serieus te worden genomen en heeft daarnaast een duidelijke uitleg gekregen van de medewerkers. Daartegenover staat dat bijna 40 procent van de respondenten niet van medewerkers te horen krijgt van welke (andere) regelingen ze gebruik kunnen maken 36 procent niet weet waar hij moet zijn met vragen.

Zorgkosten

Meer dan de helft van de respondenten geeft aan wel eens geen medicijnen te vragen, niet naar de tandarts, fysiotherapeut of het ziekenhuis te gaan omdat dit te duur is. Verder heeft zo’n 70 procent van de respondenten naast de zorgverzekering andere medische kosten die ze moeten betalen, bijvoorbeeld voor medicijnen, tandarts of orthodontist en voor brillen of lenzen.

Tips en adviezen voor de gemeente

Respondenten hadden de gelegenheid om de gemeente tips en adviezen te geven:

- **Aanvullende ondersteuningsvraag**: respondenten ontvangen graag meer ondersteuning, bijvoorbeeld via een meedoenregeling of een vervoersregeling.
- **Informatievoorziening**: respondenten hebben behoefte aan (meer) informatie over de regelingen en duidelijkheid wie waar recht op heeft.
- **Aanvraagproces**: respondenten geven aan dat bewijsstukken voor bijna elke regeling opnieuw aangeleverd moeten worden, dit wordt als storend ervaren.

Conclusie en aanbevelingen

Op basis van de onderzoeksresultaten is een aantal conclusies te formuleren. In dit hoofdstuk zijn deze per thema uiteengezet met bijbehorende aanbevelingen. De doelgroep en het beleid an sich komen allereest aan bod, vervolgens wordt ingegaan op de pijlers (preventie, meedoen en vangnet) waarop de gemeente haar beleid heeft gevormd. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een paragraaf over de wijze van monitoring.

C1. Doelgroep

De gemeente Doesburg heeft – als het gaat om de minimapopulatie - al meerdere jaren te maken met grootstedelijke problematieken. Dit is ook bekend binnen de gemeente en partnerorganisaties. Het aandeel minimahuishoudens ligt bijvoorbeeld hoger dan in andere kleinere gemeenten. De doelgroep bestaat uit relatief veel AOW'ers (dit hangt samen met de vergrijzing) en huishoudens die al drie jaar of langer op een minimuminkomen zitten. Daarbij heeft (een deel van) de doelgroep te maken met verschillende – andere – problematieken zoals een hoge zorgvraag/zorggebruik (Wmo en Jeugdwet) en bijvoorbeeld een lage SES. De minimapopulatie is voornamelijk geconcentreerd in De Ooi en Molenveld.

Aanbeveling 1

Maak – waar mogelijk – in het beleid en in het benaderen van de doelgroep onderscheid tussen de langdurige minima die minder kans hebben om nog uit te stromen en de meer kortdurende minima die nog meer mogelijkheden hebben om uit te stromen.

Aanbeveling 2

Blijf als gemeente gericht op het integraal samenwerken met andere leefgebieden in de ondersteuning van de minimadoelgroep.

C2. Beleid

Vorming beleid

Een sterk punt aan de beleidsdocumenten voor het sociaal domein en het minimabeleid van de gemeente Doesburg is dat deze in gezamenlijkheid met beleidsadviseurs van andere domeinen, uitvoerende medewerkers en partnerorganisaties zijn opgesteld. In een gemeente met relatief veel minimahuishoudens, veel langdurige minima en een hoog zorggebruik is het waardevol dat de samenwerking met andere domeinen wordt opgezocht en dat daarnaast de sterke vrijwilligersbasis van de gemeente wordt betrokken in de vorming van beleid voor deze doelgroep.

Aanbeveling 3

Blijf andere beleidsterreinen en partnerorganisaties betrekken bij het beleid en probeer het gemeentebreed in te bedden. Houd waar mogelijk rekening met de specifieke kenmerken van de doelgroep zoals een lage SES, multiproblematiek en vergrijzing.

Visie en doelstellingen

De gemeente heeft een visie opgesteld voor het minimabeleid en beschrijft de bijbehorende doelstellingen aan de hand van drie pijlers: preventie, meedoen en vangnet. De activiteiten en doelstellingen die de gemeente heeft geformuleerd onder de pijlers 'meedoen' en 'vangnet' liggen in het verlengde van elkaar.

Een ander sterk punt is dat het beleid is ingebed in een langetermijnvisie. De beleidsplannen voor het sociaal domein en het minimabeleid zijn namelijk vanuit de Toekomstvisie Doesburg voor 2040 opgesteld.

C3. Preventie

Communicatie en informatie

De gemeente zet verschillende informatiekanalen in om de doelgroep te informeren. Dit verloopt voornamelijk digitaal (via de website en sociale media). Regelmatig staat er informatie in de Regiobode of worden flyers verstuurd naar inwoners. Daarnaast liggen er folders op openbare vindplaatsen.

Een deel van de doelgroep wil graag meer informatie en uitleg ontvangen over de regelingen van de gemeente. De meeste respondenten uit de doelgroep geven de voorkeur aan het ontvangen van informatie via een brief boven informatie via een e-mail, website, folders, krant of sociale media. Daarnaast geven respondenten in de behoeftepeiling aan dat ze graag op een persoonlijke manier informatie ontvangen over regelingen. Ook de ketenpartners benadrukken het belang van goede informatievoorziening: het moet zo simpel, eenvoudig en laagdrempelig mogelijk zijn voor de doelgroep. De helft van de respondenten op de behoeftepeiling is tevreden over de website van de gemeente. Partners zien dat inwoners veel moeten doorklikken op de website, voor ze bij de juiste informatie terecht komen.

Daarnaast is het zo dat het bereik van verschillende gemeentelijke regelingen lager ligt dan in veel andere gemeenten. De doelgroep van het minimabeleid geeft als voornaamste reden voor het niet-gebruik van de regelingen dat zij sommige regelingen niet kennen. Aanvullend geven partners aan dat ze een overzicht missen van alle beschikbare gemeentelijke regelingen. Doordat dit momenteel ontbreekt, beschikken zij niet altijd over (actuele) informatie om de doelgroep te informeren. Het pakket aan regelingen wordt an sich als compleet beoordeeld (zeker nu er een pilot loopt van het Volwassenenfonds) maar het gebruik hiervan is nog aan de lage kant. Ook zijn er diverse organisaties in de gemeente actief die op een of meerdere gebieden iets (kunnen) betekenen voor de doelgroep. Belangrijk is wél – vooral door het grote aantal organisaties – dat duidelijk is waar inwoners voor welke (hulp)vraag terecht kunnen. Deze informatie is nu niet altijd goed vindbaar.

Aanbeveling 4

Maak een (zo simpel mogelijk) overzicht van de gemeentelijke minimaregelingen en verspreid deze onder inwoners en maatschappelijke organisaties, bijvoorbeeld in de vorm van een flyer. Gebruik waar mogelijk ook visuele elementen.

Aanbeveling 5

Zorg voor een duidelijk overzicht met welke ondersteuning er door maatschappelijke organisaties in Doesburg wordt geboden en communiceer dit met de doelgroep en de organisaties.

Aanbeveling 6

Ga door met het digitaal én op papier verstrekken van informatie. Zet verder in op het informeren van de doelgroep via ketenpartners. Houd rekening met de voorkeuren van inwoners over hoe zij geïnformeerd willen worden over de regelingen van de gemeente; kies daarom voor verschillende kanalen en manieren, er is geen 'one size fits all'.

Voorportaal

De gemeente heeft de afgelopen beleidsperiode gewerkt aan de Vraagbaak als voorportaal voor vragen, advies, ondersteuning en zorg op het gebied van werk, inkomen, schulden, gezondheid, jeugd en Wmo. De Vraagbaak is op ochtenden telefonisch bereikbaar. Vanuit maatschappelijke organisaties en de doelgroep van het minimabeleid komen signalen dat de Vraagbaak niet optimaal werkt en nog niet volledig haar doel dient. Uit het onderzoek blijkt dat de doelgroep de Vraagbaak weinig raadpleegt voor informatie over de gemeente en de regelingen en dat de voorkeur van de doelgroep hier ook (nog) niet ligt. Dit kan mogelijk komen doordat de doelgroep de Vraagbaak niet altijd goed kan vinden. Aanvullend geven maatschappelijke organisaties aan dat het niet altijd duidelijk is wat de Vraagbaak doet, het is volgens hen namelijk niet voor iedereen (inwoners en sommige organisaties) duidelijk waarvoor en met welke vragen inwoners bij de Vraagbaak terecht kunnen. De onduidelijkheid komt mede door de naam, deze impliceert dat je met álle vragen terecht kan bij de Vraagbaak.

Aanbeveling 7

Zorg er voor dat inwoners – naast telefonisch – ook op locatie/fysiek vragen kunnen stellen aan medewerkers van de Vraagbaak. Ga voor ruime(re) openingstijden met vrije inloopspreekuren. De vraagbaak is momenteel onvoldoende zichtbaar en toegankelijk om haar doel te dienen.

Aanbeveling 8

Kader de Vraagbaak als voorportaal af en breng het onder de aandacht van partnerorganisaties en inwoners. Wat doet de Vraagbaak wél en wat niet?

Schuldhulpverlening

Van alle minimahuishoudens in de gemeente zit ongeveer een tiende in de schuldhulpverlening. Deze verhouding komt overeen met de verhouding die terug is te zien in gemeenten met een vergelijkbare grootte. In de (groeps)gesprekken komt naar voren dat er via de vroegsignalering meer betaalachterstanden binnenkomen dan voorheen en dat de (gemiddelde) hoogte van de betaalachterstanden hoger is dan in het verleden.

Op het gebied van vroegsignalering en contact met de gemeente missen partners wel eens de terugkoppeling vanuit de gemeente. Wanneer een organisatie een inwoner overdraagt aan dan wel doorstuurt naar de gemeente, wordt niet altijd een signaal teruggekoppeld dat de hulpvraag wordt opgepakt en of de inwoner wordt geholpen. Voor een deel heeft dit te maken met de wetgeving vanuit de AVG. Toch benoemen ketenpartners dat ze een dergelijke terugkoppeling wel wenselijk zouden vinden. Ten eerste omdat ze dan weten of de inwoner ‘goed terecht is gekomen’ maar ook om er zeker van te zijn dat er geen overlappende inspanningen plaatsvinden bij huishoudens. In andere woorden; meer terugkoppeling of coördinatie kan er ook voor zorgen dat duidelijk is welke hulp een huishouden al wel (of niet) krijgt zodat binnen één huishouden geen overlappende dienstverlening wordt aangeboden

Aanbeveling 9

Onderzoek de mogelijkheden voor een coördinatiepunt voor binnengekomen hulpvragen en vroegsignalering. Ga na wat binnen de kaders van de AVG wél is toegestaan om de (verschillende) hulp die huishoudens ontvangen zo goed als mogelijk te coördineren.

C4. Meedoen en vangnet

Samenwerking maatschappelijk veld

In 2022 heeft de gemeente het Armoedenetwerk[9] opgezet. Vier keer per jaar vinden er bijeenkomsten plaats. De gemeente en maatschappelijke organisaties nemen hieraan deel en gaan met elkaar in gesprek. Het armoedenetwerk draagt bij aan een betere samenwerking tussen de gemeente en het maatschappelijk veld. In de gemeente is een sterke basis van vrijwilligers actief en is het sociaal veld behoorlijk compleet te noemen; er zijn veel organisaties die iets kunnen betekenen voor (onder andere) minima.

Aanbeveling 10

Ga door met het Armoedenetwerk en moedig de deelname van meer medewerkers van de gemeente en van maatschappelijke organisaties die nog niet zijn aangesloten, aan. Zorg ervoor dat de (goede) samenwerking tussen gemeente en het maatschappelijk veld ook in de toekomst op peil blijft.

Toegang

Het aanvraagproces is grotendeels online ingericht, de gemeente heeft de laatste jaren meer ingezet op digitalisering van dit proces. Voor hulp bij het digitaal aanvragen van de regelingen kunnen inwoners terecht bij de formulierenbrigade van Caleidoz. In uitzonderlijke situaties kunnen regelingen schriftelijk worden aangevraagd. Vanuit de doelgroep en de ketenpartners komen signalen dat het voor een aanzienlijk deel van de doelgroep belangrijk is om het schriftelijk aanvragen van regelingen te behouden, in verband met beperkte (digitale) vaardigheden.

Aanbeveling 11

Behoud de mogelijkheid om regelingen schriftelijk aan te vragen en blijf inwoners ondersteunen bij het (digitaal) aanvragen van regelingen.

Ongeveer een derde van de doelgroep zegt zelfstandig de formulieren in te kunnen vullen en de bewijsstukken te kunnen verzamelen bij het doen van een aanvraag, een derde kan dit niet zelfstandig. De helft van de doelgroep vindt het aanvragen van regelingen niet makkelijk en een vijfde van de respondenten maakt geen gebruik van de regelingen, omdat ze het aanvragen moeilijk vinden. Over het algemeen hebben oudere respondenten meer moeite met het aanvraagproces dan jongere respondenten. De doelgroep laat verder weten dat de taal soms lastig is en dat zij veel (dezelfde) stukken moeten aanleveren.

Aanbeveling 12

Blijf inzetten op de samenwerking met de Formulierenbrigade en wijs inwoners op het bestaan van deze organisatie.

Aanbeveling 13

Onderzoek waar het taalgebruik op de aanvraagformulieren versimpeld kan worden en welke formulieren jaarlijks wél en vooral welke níet opnieuw aangeleverd dienen te worden.

Een ander punt van aandacht is de (fysieke) toegankelijkheid van de gemeente. Het nieuwe pand waar de gemeente naar toe is verhuisd en waar de maatschappelijke partners naartoe gaan verhuizen ligt minder centraal gelegen dan het vorige pand. Verder zijn lijnen kort tussen de gemeente Doesburg en de diverse maatschappelijke organisaties. Dit wordt door iedereen als

[9] Voorheen vonden dergelijke bijeenkomsten plaats onder de noemer ‘Armoedepact’.

zeer positief ervaren. De ‘letterlijke’ laagdrempeligheid en nabijheid van de verschillende organisaties onderling en met de gemeente dragen hieraan bij.

Aanbeveling 14

Draag zorg voor een goede bereikbaarheid van de huidige (nieuwe) locatie van het gemeentehuis en de maatschappelijke organisaties voor inwoners.

Minimaregelingen

Over het algemeen wordt het aanbod aan minimaregelingen compleet bevonden. Met het aanbod aan minimaregelingen kunnen verschillende groepen minima worden ondersteund het betalen van verschillende rekeningen en in het meedoen in de maatschappij. De inkomenseffecten laten dan ook zien dat de minimaregelingen voor een verruiming van het vrij besteedbare budget zorgen. De meeste minimaregelingen hebben een inkomensgrens van 120 procent Wsm. Dit zorgt voor duidelijkheid onder de doelgroep en de uitvoering, omdat er eenzelfde toets is. Aan de andere kant verliest een huishouden de aanspraak op de regelingen in één keer bij een hoger inkomen dan 120 procent Wsm. Dit kan leiden tot een zogenaamde armoedeval; (meer) werken loont dan niet. Bij paren met twee kinderen is bijvoorbeeld te zien dat zij bij een loonstijging naar 130 procent Wsm, te maken krijgen met een daling van het totale inkomen ten opzichte van de bijstand. Daarbij dient de kanttekening gemaakt te worden dat dit het geval is wanneer een huishouden van alle gemeentelijke regelingen gebruik zou maken. Uit de Armoedemonitor blijkt echter dat de praktijk anders is; veel regelingen worden door een gedeelte van de doelgroep niet gebruikt.

Hoewel de gemeente het doel heeft om minima zoveel mogelijk te laten participeren, is het onduidelijk in hoeverre de regelingen daar specifiek aan bijdragen. Uit de enquête blijkt dat de regelingen bijvoorbeeld helpen bij het betalen van rekeningen en medische kosten. Tegelijkertijd is het voor volwassenen en kinderen niet altijd mogelijk om leuke dingen te doen. Het kan zijn dat inwoners (nog) geen gebruik maken van regelingen en daarom niet altijd voldoende geld hebben voor dergelijke activiteiten of kosten. Bij een aantal minimaregelingen is het bereik lager dan in vergelijkbare gemeenten en voor sommige regelingen is ook het gebruik gedaald ten opzichte van voorgaande jaren. De mate van gebruik van regelingen hangt logischerwijs samen met de mate waarin het beleid effecten sorteert.

Aanbeveling 15

Probeer het bereik van de kwijtschelding gemeentelijke belastingen te verhogen, bijvoorbeeld door de regeling beter onder de aandacht te brengen onder de doelgroep of door een deel van de doelgroep automatisch kwijtschelding te verlenen. Onderzoek of het aanvragen simpeler kan.

Het bereik en gebruik van de bijzondere bijstand is gedaald ten opzichte van de vorige metingen in Doesburg. Een lager bereik van de bijzondere bijstand is niet per definitie negatief. De bijzondere bijstand is bedoeld voor specifieke, noodzakelijke (eenmalige) kosten. Een laag gebruik en bereik van de bijzondere bijstand kan erop wijzen dat het aanbod aan minimaregelingen verschillende kosten dekt en veel minimahuishoudens voldoende ondersteunt. Toch zijn er vanuit verschillende kanten geluiden dat de gemeente Doesburg strikt is in het verstrekken van de bijzondere bijstand. Een ruimere toekenning kan ervoor zorgen dat mensen minder (snel) in de problemen komen of dat zij kunnen gaan participeren. Een vergoeding voor bijvoorbeeld witgoed, laptop of computer zou sommige inwoners (op weg) kunnen helpen.

Aanbeveling 16

Overweeg om meer vanuit de bijzondere bijstand te vergoeden, om participatie en werk onder de doelgroep te bevorderen.

Minimakinderen die ondersteuning nodig hebben om mee te kunnen doen konden in 2023 aanspraak maken op vergoedingen van zowel het Jeugdfonds Sport en Cultuur als van Stichting Leergeld. Per november 2023 heeft de gemeente de samenwerking met het Jeugdfonds stopgezet en momenteel fungeert Stichting Leergeld als het toegangsloket voor ondersteuning voor kinderen op het gebied van participatie.

Aanbeveling 17

Breng Stichting Leergeld bij verschillende clubs, scholen en organisaties (nog) beter onder de aandacht. Laat betrokkenen weten dat dit hét toegangsloket is voor ondersteuning van kinderen op het gebied van participatie.

In de gemeente is er een tijd geen participatieregeling voor volwassen geweest. Het is meerdere malen gebleken dat een meedoenpas in de gemeente Doesburg niet mogelijk is vanwege kosten en aanbestedingsregels. Inmiddels is bekend dat de gemeente in 2026 kan meedoen met een regionale aanbesteding voor een meedoenpas. Momenteel loopt er een pilot voor het Volwassenenfonds Sport. Doordat de regeling nieuw is, wordt deze nog weinig gebruikt en kennen veel minima deze (nog) niet. Inwoners en ketenpartners hopen dat de regeling blijft bestaan in de gemeente en mogelijk verder wordt uitgebreid. Respondenten op de vragenlijst die aangeven geen geld te hebben voor sport, maken geen gebruik van het Volwassenenfonds. De regeling onder de aandacht brengen, is daarom belangrijk.

Aanbeveling 18

Breng het Volwassenenfonds onder de aandacht van de doelgroep en onderzoek of de regeling het gewenste gebruik en effect heeft. Evalueer de regeling na een periode van (bijvoorbeeld) een jaar.

Een ander aandachtspunt dat is genoemd zijn vervoerskosten. Inwoners die (willen) werken moeten hiervoor vaak reizen, bijvoorbeeld naar Zevenaar of Arnhem. De kosten die dit met zich meebrengt, dan wel voor het openbaar vervoer, dan wel voor een eigen auto, zijn niet voor iedereen even makkelijk op te brengen. Het is belangrijk dat dergelijke vervoerskosten geen drempel opwerpen om aan het werk te gaan/ uit de bijstand te stromen.

Aanbeveling 19

Onderzoek de mogelijkheden om inwoners die vanuit de bijstand gaan werken (tijdelijk) tegemoet te komen in de vervoerskosten die zij hiervoor moeten maken.

Een op de drie minimahuishoudens krijgt hulp vanuit de Wmo en ongeveer de helft van de doelgroep mijdt vaak of soms zorg, omdat het te duur is. Ook onder gebruikers van de collectieve zorgverzekering ligt dit aandeel rond de 50 procent. Verder maken AOW'ers een groot deel van de doelgroep uit. De gemeente Doesburg biedt met de tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten en een aanbod van drie pakketten voor de collectieve zorgverzekering diverse vergoedingen aan voor mensen met hoge zorgkosten. Daarbij kunnen inwoners hierdoor via twee wegen een vergoeding van het eigen risico aanvragen (het eigen risico wordt niet twee keer vergoed). Het is van belang dat inwoners (met een zorgvraag) de juiste ondersteuning krijgen voor de zorgkosten.

Aanbeveling 20

Begeleid mensen naar een zo passend mogelijke zorgverzekering; dit kan voor de ene inwoner een uitgebreid pakket betekenen (indien mogelijk via de collectieve zorgverzekering) terwijl de andere inwoner juist meer gebaat is bij een goedkoper pakket (wellicht via een reguliere verzekering).

Aanbeveling 21

Gezien het relatief hoge aantal zorggebruikers in Doesburg is het belangrijk om de doelgroep te blijven ondersteunen in (hoge) zorgkosten. Behoud daarom de mogelijkheid om het eigen risico te vergoeden.

C5. Monitoring

In het beleidsplan voor het minimabeleid is de wijze van monitoring basaal vastgelegd: dit vindt plaats middels integrale voortgangsrapportages, de kadernota en de jaarrekening. In de afgelopen beleidsperiode is er een nieuwe manager in het sociaal domein aangesteld om meer inzicht in de uitgaven en in het bereik van de doelgroep te realiseren. Hoe de voortgang van de geformuleerde doelstellingen wordt bijgehouden is niet beschreven in het beleidsplan voor het minimabeleid.

Aanbeveling 22

Zet de doelstellingen in het minimabeleid om naar meetbare indicatoren en evalueer periodiek de voortgang.

Aanbeveling 23

Monitor het gebruik van de regelingen en verbind acties aan de hoogte van het bereik: communiceer meer over nieuwe regelingen, over regelingen waarvan het bereik aan de lage kant is of daalt en over regelingen die wijzigen.

1. Minimapopulatie in Doesburg

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de belangrijkste bevindingen over de minimapopulatie[10]. De omvang en samenstelling van de minimapopulatie komt eerst aan bod, waarna het aantal minimakinderen en hun kenmerken is weergegeven. Dan volgt het gebruik en bereik van de minimaregelingen. Vervolgens is het gebruik van overige regelingen voor lagen inkomens beschreven. Tot slot is het gebruik en de overlap van overige gemeentelijke voorzieningen weergegeven[11].

1.1. Minimahuishoudens in Doesburg

- **Het aandeel minimahuishoudens ligt hoger dan in andere kleinere gemeenten;**
- **Ten opzichte van 2019 is het aantal en aandeel minimahuishoudens met een bijstandsuitkering gedaald in 2022, daarentegen hebben verhoudingsgewijs meer minimahuishoudens in 2022 een AOW-uitkering;**
- **Acht op de tien minimahuishoudens hebben langdurig een minimuminkomen.**

Minimahuishoudens

De gemeente Doesburg heeft niet alle minimahuishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm in beeld. Dit komt omdat niet alle huishoudens die recht hebben op ondersteuning van de gemeente, hier ook daadwerkelijk gebruik van maken. Op basis van de Armoede Index wordt het totale aantal minimahuishoudens tot 120 procent Wsm geschat op 727 huishoudens (13,6 procent van alle huishoudens). Het aandeel minimahuishoudens in de gemeente Doesburg ligt boven het gemiddelde van veel andere gemeenten met minder dan 50.000 inwoners, dat ligt op 7 à 8 procent.

Tabel 1.1.1 Schatting minimahuishoudens naar inkomensverdeling

	Schatting 2022	
Tot 100% Wsm	474	8,9%
100 tot 120% Wsm	253	4,7%
Totaal	**727**	**13,6%**

Op basis van de voor dit onderzoek aangeleverde bestanden heeft de gemeente Doesburg op 31 december 2022 in totaal 658 huishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm in beeld. Dit is 12,2 procent van alle huishoudens in de gemeente Doesburg.

In vergelijking met de vorige metingen over 2018 en 2019 is het aandeel minimahuishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm toegenomen, ondanks een afname van het aantal minimahuishoudens met een inkomen tot 100 procent Wsm. Dat betekent dat de stijging op 120 procent Wsm te verklaren is door een toename van het aantal huishoudens met een inkomen tussen 100 en 120 procent Wsm.

Tabel 1.1.2 Minimahuishoudens in beeld naar inkomensverdeling

	2018		2019		2022	
Tot 100% Wsm	470	8,9%	453	8,6%	387	7,2%
100% tot 120% Wsm	138	2,6%	130	1,5%	271	5,0%
Totaal	**608**	**11,5%**	**583**	**11,1%**	**658**	**12,2%**

Kenmerken 658 minimahuishoudens tot 120 procent Wsm in beeld

Inkomensbron. In de periode 2018 tot 2022 heeft een verschuiving plaatsgevonden in de voornaamste inkomensbron van minimahuishoudens. Het aandeel minimahuishoudens dat een uitkering vanuit de Participatiewet ontvangt is afgenomen, terwijl het aandeel huishoudens met

[10] De cijfers uit dit hoofdstuk zijn afkomstig uit het Dashboard Minima; een online weergave waarin de gemeente zelf dwarsverbanden en kenmerken van verschillende doelgroepen kan analyseren.
[11] Alle cijfers die specifiek over de gemeente gaan zijn gebaseerd op de door de gemeente aangeleverde registratiebestanden. Vergelijkingen met landelijke cijfers zijn gebaseerd op ervaringscijfers van KWIZ en/of openbare cijfers van het CBS.

AOW-uitkering is gestegen. Het aandeel huishoudens met een overig inkomen - zoals inkomen uit arbeid of een WW-uitkering – is gelijk gebleven, het aantal is wel met circa 30 toegenomen. Dit past in het beeld van de landelijke ontwikkelingen; steeds meer werkende huishoudens krijgen te maken met geldzorgen terwijl het aantal bijstandsuitkeringen daalt.

Tabel 1.1.3 Inkomensbronnen van minimahuishoudens

	2018		2019		2022	
Participatiewet	247	41%	233	40%	209	32%
AOW	124	20%	121	21%	192	29%
Ander inkomen	237	39%	229	39%	257	39%
Totaal	**608**	**100%**	**583**	**100%**	**658**	**100%**

Huishoudtype. Zes op de tien minimahuishoudens is alleenstaand (384 huishoudens, 58 procent) en een vijfde heeft minderjarige kinderen (130 huishoudens, 20 procent). Het aandeel alleenstaanden ligt iets hoger dan in veel andere gemeenten (vaak zo tussen de 50 en 55 procent). Ten opzichte van de vorige metingen is het aandeel alleenstaanden ook toegenomen (2018: 52 procent; 2019: 56 procent). Het aandeel gezinnen met minderjarige kinderen dat de gemeente in beeld heeft is juist wat lager dan in veel andere gemeenten.

Achtergrond. 59 procent van de minimahuishoudens heeft een Nederlandse achtergrond, 29 procent een niet-westerse migratieachtergrond en 12 procent een westerse migratieachtergrond. Deze verdeling komt in grote lijnen overeen met de metingen van 2018 en 2019 in Doesburg.

Plaatsen. Ongeveer een derde van de minimahuishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm woont in De Ooi, een vergelijkbaar aandeel woont in Molenveld. Verder woont bijna een vijfde van de minimahuishoudens in Beinum. Verhoudingsgewijs komt dit overeen met 2018 en 2019.

Doelgroepen

Eenoudergezinnen hebben vaker een minimuminkomen dan andere huishoudtypen. Van alle eenoudergezinnen met minder- en meerderjarige kinderen[12] (321 huishoudens) in de gemeente Doesburg, heeft 26 procent (82 huishoudens) een inkomen tot 120 procent Wsm.

Figuur 1.1.1. Aandeel minimahuishoudens t.o.v. alle huishoudens; huishoudtype

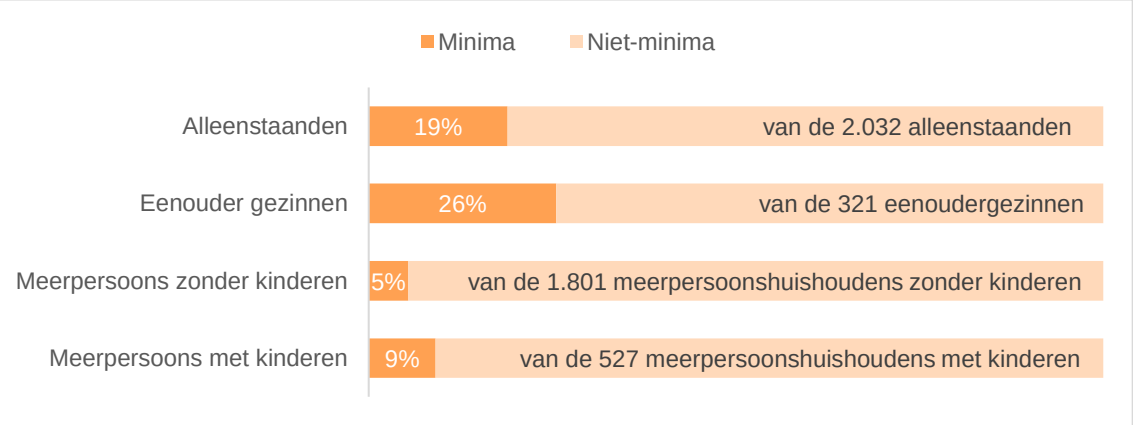

Ook huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond zijn oververtegenwoordigd in de minimapopulatie (35 procent). Daarnaast hebben huishoudens in De Ooi en Molenveld vaker dan gemiddeld een inkomen tot 120 procent Wsm (resp. 20 en 19 procent).

[12] Het gaat hierbij om eenoudergezinnen met minderjarige kinderen en om eenoudergezinnen met zowel minderjarige als meerderjarige kinderen.

Figuur 1.1.2. Aandeel minimahuishoudens t.o.v. alle huishoudens; achtergrond

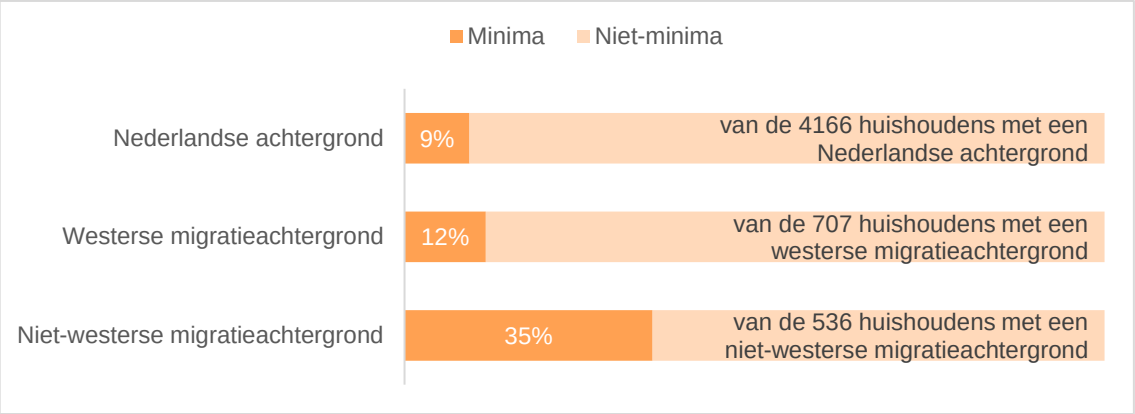

Langdurige minima

Het aandeel minimahuishoudens dat langdurig van een minimuminkomen moet rondkomen is in de periode 2018 tot 2022 toegenomen; 80 procent van de minimahuishoudens tot 120 procent heeft al drie jaar of langer een dergelijk inkomen in 2022. Bij veel gemeenten ligt dit aandeel rond de 70 tot 75 procent; in de gemeente Doesburg ligt het aandeel langdurige minima dus hoger. Landelijk is de ontwikkeling van de stijging van het aandeel langdurige minima de laatste jaren terug te zien; het lijkt moeilijker te worden om uit te stromen uit de minimapopulatie.

Tabel 1.1.4 Langdurigheid minimahuishoudens tot 120% Wsm.

	2018		2019		2022	
Tot 1 jaar	38	6%	61	11%	39	6%
1 tot en 3 jaar	139	23%	72	12%	92	14%
3 jaar en langer	431	71%	450	77%	527	80%
Totaal	**608**	**100%**	**583**	**100%**	**658**	**100%**

1.2. Minimakinderen tot 18 jaar

- **Het aandeel minimakinderen ligt in de gemeente Doesburg hoger dan in vergelijkbare gemeenten;**
- **Het aandeel minimakinderen dat opgroeit in een huishouden met een uitkering vanuit de Participatiewet is afgenomen;**
- **Kinderen uit eenoudergezinnen en met een niet-westerse migratieachtergrond groeien vaker op in een minimahuishouden dan andere kinderen.**

Minimakinderen tot 18 jaar

Net als bij het aantal minimahuishoudens geldt dat de gemeente Doesburg niet alle minimakinderen in beeld heeft. Op basis van de Armoede Index schatten we het totale aantal minimakinderen dat woont in een huishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm op 293 (16,8 procent van alle kinderen). In gemeenten van vergelijkbare grootte ligt het aandeel kinderen op circa 8 procent. In de gemeente Doesburg ligt het aandeel kinderen dat opgroeit in een minimahuishouden dus hoger.

Tabel 1.1.5 Schatting minimakinderen naar inkomensverdeling

	Schatting 2022	
Tot 100% Wsm	211	12,1%
100 tot 120% Wsm	82	4,6%
Totaal	**293**	**16,8%**

Op 31 december 2022 heeft de gemeente Doesburg in totaal 237 kinderen tot 18 jaar in beeld die opgroeien in een huishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm. Dat is 13,9 procent van alle kinderen (1.744 kinderen) in de gemeente Doesburg. Dit zijn kinderen die op basis van het

gebruik van regelingen en voorzieningen (in het gezin) in beeld zijn bij de gemeente. Het aandeel en aantal minimakinderen dat in beeld is bij de gemeente is in 2022 ten opzichte van 2018 en 2019 gedaald. Dit komt doordat er minder minimakinderen in een huishouden tot 100 procent Wsm wonen.

Tabel 1.1.6 Minimakinderen naar inkomensverdeling

	2018		2019		2022	
Tot 100% Wsm	195	10,6%	171	9,7%	143	8,4%
100% tot 120% Wsm	88	4,8%	88	4,9%	94	5,5%
Totaal	**283**	**15,4%**	**259**	**14,6%**	**237**	**13,9%**

Kenmerken 237 minimakinderen tot 120 procent Wsm in beeld

Inkomensbron. In de periode tussen 2018 en 2022 is het aandeel minimakinderen dat opgroeit in een huishouden met een uitkering vanuit de Participatiewet afgenomen en het aandeel kinderen in een gezin met een andersoortige inkomensbron gestegen. Dit beeld zagen we ook bij alle minimahuishoudens en past in een landelijke trend dat ook werkenden financiële zorgen hebben gekregen en moeten rondkomen van een minimuminkomen.

Tabel 1.1.7 Inkomensbron kinderen in minimahuishoudens

	2018		2019		2022	
Participatiewet	130	46%	102	39%	85	36%
Ander inkomen en AOW	148	52%	157	61%	152	64%
Totaal	**283**	**100%**	**259**	**100%**	**237**	**100%**

Overige kenmerken. Meer dan de helft van de minimakinderen woont in een eenoudergezin en dit aandeel en aantal is fors gestegen (2018: 46 procent; 2019: 45 procent; 2022: 57 procent). Verder heeft de helft van de minimakinderen een niet-westerse migratieachtergrond en 45 procent heeft een Nederlandse achtergrond. Tot slot woont bijna de helft (46 procent) van de minimakinderen in de wijk Molenveld. 29 procent woont in De Ooi.

Tabel 1.1.8 Huishoudverdeling kinderen in minimahuishoudens

	2018		2019		2022	
Eenoudergezin	131	46%	116	45%	136	57%
Tweeoudergezin	152	54%	143	55%	101	43%
Totaal	**283**	**100%**	**259**	**100%**	**237**	**100%**

Minimakinderen ten opzichte van alle kinderen: wat valt op?

Sommige kinderen hebben meer kans om op te groeien in armoede dan andere kinderen. In de gemeente Doesburg groeien kinderen in een eenoudergezin vaker op in een minimahuishouden dan kinderen uit andere huishoudens: 38 procent van kinderen in een eenoudergezin woont in een huishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm (zie onderstaande figuur).

Figuur 1.1.3. Aandeel minimakinderen t.o.v. alle kinderen; huishoudtype

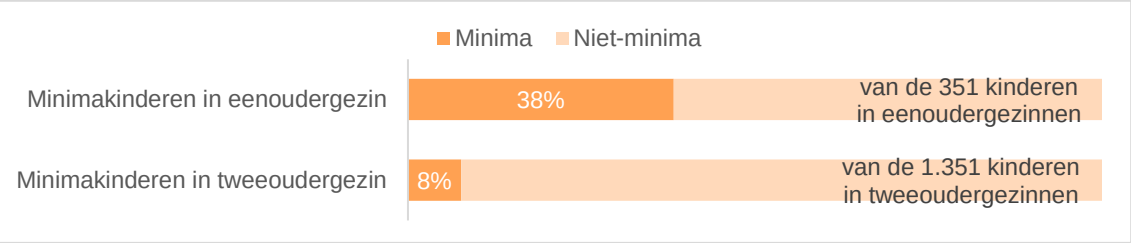

Verder groeien kinderen in huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond vaker op in een minimahuishouden dan kinderen met een andere achtergrond (zie de volgende figuur); ruim 4 op de 10 kinderen met een dergelijke achtergrond woont in een minimahuishouden. Onder kinderen met een Nederlandse achtergrond is dat minder dan 1 op de 10.

Figuur 1.1.4. Aandeel minimakinderen t.o.v. alle kinderen; achtergrond

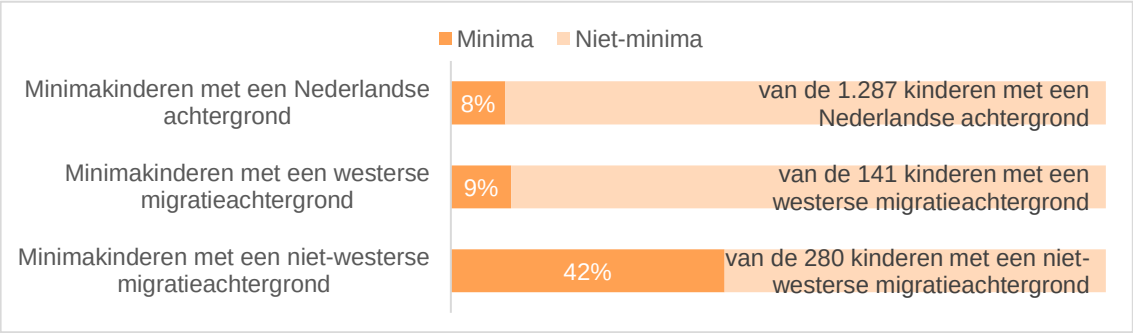

1.3. Minimaregelingen

- **De individuele inkomenstoeslag kent een relatief hoog bereik;**
- **Het gebruik en bereik van de kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen en de bijzondere bijstand zijn gedaald in de periode van 2018 - 2022.**

Gebruik van de minimaregelingen[13]

Het gebruik is gemeten over de gehele kalenderjaren 2018, 2019 en 2022.

Tabel 1.1.9 Gebruik van de minimaregelingen in aantallen over de periode 2018-2022.

Regelingen	2018	2019	2022
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	374 huishoudens	342 huishoudens	283 huishoudens
Bijzondere bijstand	202 huishoudens	189 huishoudens	138 huishoudens
Individuele inkomenstoeslag	200 huishoudens	186 huishoudens	204 huishoudens
Collectieve zorgverzekering	261 huishoudens	278 huishoudens	213 huishoudens
Jeugdfonds Sport & Cultuur	95 kinderen	114 kinderen	60 kinderen
Tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten	509 huishoudens	496 huishoudens	81 huishoudens

Bereik van de minimaregelingen

Het bereik van de verschillende minimaregelingen is berekend door het gebruik van de regeling af te zetten tegen de geschatte totale doelgroep (dus inclusief de minima die de gemeente niet in beeld heeft). Daarnaast wordt het bereik van de regeling vergeleken met het gemiddelde bereik in andere gemeenten met een inwonertal tot 50.000.

- Het bereik van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is gedaald in de periode 2018-2022. In 2022 is dit bereik 60 procent, dit ligt aanzienlijk onder het landelijke gemiddelde van 70 tot 75 procent wat gangbaar is.
- Een vijfde van de minimahuishoudens maakt gebruik van de bijzondere bijstand in 2022. In 2018 en 2019 was dit bereik hoger. Gemiddeld heeft de bijzondere bijstand een bereik van 20 tot 25 procent[14].
- Huishoudens die drie jaar of langer van een minimuminkomen moeten rondkomen, kunnen aanspraak maken op de individuele inkomenstoeslag. Deze regeling kent een relatief hoog bereik in de gemeente Doesburg van 68 procent; vaak is een bereik van zo'n 45 tot 55 procent gangbaar.

[13] De cijfers over het gebruik van regelingen en voorzieningen betreffen het aantal gebruikers dat gekoppeld kon worden aan de BRP die voor dit onderzoek is aangeleverd.
[14] Een hoog bereik van de bijzondere bijstand is niet per definitie een positief signaal. De bijzondere bijstand verstrekt ondersteuning bij specifieke, noodzakelijke (eenmalige) kosten. Een hoog gebruik en bereik van de bijzondere bijstand kan erop wijzen dat het aanbod aan minimaregelingen verschillende kosten niet dekt en niet voor alle minimahuishoudens voldoende ondersteunt.

- In totaal maken 213 huishoudens gebruik van de collectieve zorgverzekering via Menzis. Dit brengt het bereik op 29 procent en dat ligt onder het gemiddelde bereik van 35 tot 40 procent. Het aantal gebruikers laat de laatste jaren ook een dalende trend zien. Een mogelijke oorzaak is dat in 2018 en 2019 de inkomensgrens 130 procent Wsm was, in 2022 was dit 120 procent Wsm.
- Het bereik van het Jeugdfonds Sport & Cultuur is in 2022 gedaald tot 25 procent, ook het aantal kinderen dat hiervan gebruik heeft gemaakt is gedaald. Vaak ligt het bereik van het Jeugdfonds rond de 35 à 45 procent.
- In 2022 hebben 81 huishoudens gebruikgemaakt van de tegemoetkoming chronisch zieken. Dat aantal ligt flink lager dan in 2018 en 2019. De reden daarvoor is dat in 2022 alleen cliënten met een uitkering Levensonderhoud of periodieke bijzondere bijstand in aanmerking komen voor deze tegemoetkoming. In het verleden werd en nog ambtshalve uitgekeerd.

Figuur 1.1.5. Bereik minimaregelingen, afgezet tegen de totale geschatte doelgroep[15]

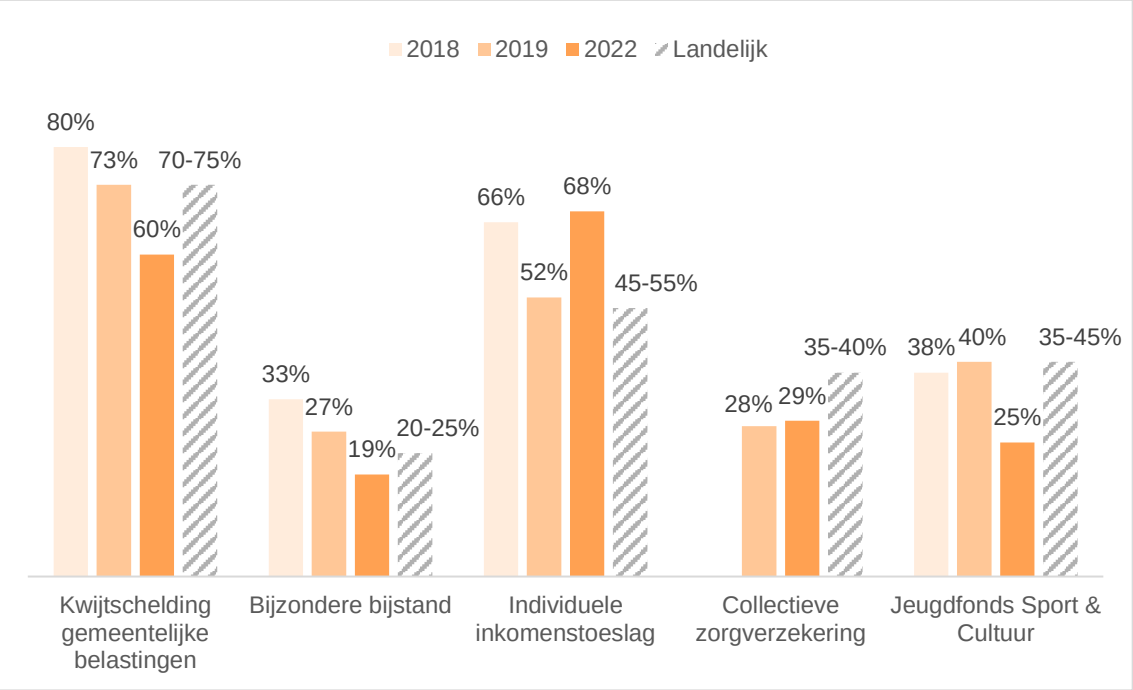

[15] In de voorgaande metingen was de hoogste inkomensgrens voor de collectieve zorgverzekering 130 procent Wsm. In 2022 was dit 120 procent Wsm. Dit maakt het vergelijken lastig. In 2018 is er geen bereik berekend over de doelgroep van 130 procent Wsm.

1.4. Overige regelingen voor lage inkomens[16]

1.4.1. Energietoeslag

Om inwoners tegemoet te komen in de hoge kosten voor energie konden gemeenten hun inwoners de energietoeslag uitkeren in 2022. In de gemeente Doesburg konden inwoners aanspraak maken op de energietoeslag als hun inkomen niet hoger was dan 120 procent Wsm. Er werd geen vermogenstoets gedaan; ook huishoudens met een vermogen hoger dan is toegestaan in de Participatiewet konden gebruikmaken van deze regeling. In totaal hebben 826 huishoudens in 2022 gebruikgemaakt van de toeslag; dat is 15 procent van alle huishoudens in de gemeente Doesburg. Van deze 879 huishoudens is 65 procent (532) in beeld bij de gemeente als minimahuishouden; van hen is bekend dat zij een inkomen hebben tot 120 procent Wsm en een vermogen hebben dat past binnen de grenzen van de Participatiewet.

Tabel 1.1.10 Gebruik energietoeslag

	2022	
Minimahuishouden tot 120% Wsm	532	65%
Overige huishoudens	294	35%
Totaal	**826**	**100%**

Minimahuishoudens met energietoeslag

De 532 gebruikers van de energietoeslag die die gemeente al in beeld heeft, vormen 81 procent van de doelgroep tot 120 procent Wsm die de gemeente al kent (en die dus een laag vermogen hebben). Een vijfde van de doelgroep met een laag vermogen heeft dus *geen* gebruikgemaakt van de energietoeslag.

Kenmerken huishoudens die gebruik hebben gemaakt van de energietoeslag in beeld

De 826 huishoudens die gebruikmaken van de energietoeslag vormen meestal een alleenstaand huishouden (62 procent), hebben veelal een Nederlandse achtergrond (59 procent) en ruim 1 op de 3 (36 procent) is 66 jaar of ouder. Van de 532 gebruikers van de energietoeslag die de gemeente al als minimahuishouden in beeld heeft ontvangt 38 procent een bijstandsuitkering en is bovendien 87 procent al langdurig minima.

1.4.2. Tegemoetkoming hoge lasten

De tegemoetkoming hoge lasten is bedoeld voor huishoudens die een inkomen tussen 120 en 150 procent Wsm hebben en daardoor niet in aanmerking komen voor de energietoeslag. Omdat ook deze groep door de prijsstijgingen van onder andere energie in 2022 moeite kan hebben met het betalen van die rekening(en) heeft de gemeente besloten deze huishoudens ook tegemoet te komen met deze speciale regeling. In totaal hebben 33 huishoudens in 2022 gebruikgemaakt van de tegemoetkoming. Daarvan zijn er 5 al bekend als minima in de gemeente via een andere regeling.

Kenmerken huishoudens die gebruik hebben gemaakt van de tegemoetkoming hoge lasten in beeld

De 33 huishoudens die gebruik hebben gemaakt van de tegemoetkoming bestaan voor het merendeel uit huishoudens zonder kinderen (49 procent alleenstaanden en 24 procent meerpersoonshuishouden zonder kinderen) en hebben meestal een Nederlandse achtergrond (73 procent). Bijna de helft van de huishoudens heeft een leeftijd van 45 tot 66 jaar, een derde is 66 jaar of ouder.

[16] De cijfers over het gebruik van regelingen en voorzieningen betreffen het aantal gebruikers dat gekoppeld kon worden aan de BRP die voor dit onderzoek is aangeleverd.

1.5. Overige gemeentelijke voorzieningen[17]

1.5.1. Wmo

In 2022 maakten 725 huishoudens gebruik van één of meerdere Wmo-voorzieningen. Dat is een daling ten opzichte van de vorige meting in 2019. Van de huishoudens die gebruik hebben gemaakt van de Wmo is een derde bij de gemeente als minimahuishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm bekend. Gezien vanuit de 658 minimahuishoudens betekent dit dat ruim één op de drie hiervan (241 van de 658) een zorgvraag heeft.

Tabel 1.1.11 Gebruik Wmo over de periode 2018 - 2022

	2018		2019		2022	
Minimahuishouden tot 120% Wsm	138	22%	207	22%	241	33%
Overige huishoudens	482	78%	754	78%	484	67%
Totaal	**620**	**100%**	**961**	**100%**	**725**	**100%**

De 725 huishoudens die gebruik hebben gemaakt van één of meerdere Wmo-voorzieningen zijn grotendeels alleenstaand (61 procent) en 66 jaar en ouder (62 procent). Meer dan driekwart van de huishoudens heeft een Nederlandse achtergrond. Onder de 241 minimahuishoudens die gebruik hebben gemaakt van één of meerdere Wmo-voorzieningen zijn deze verhoudingen grotendeels hetzelfde. Het aandeel alleenstaanden is iets hoger (65 procent) en het aandeel 66 jarigen en ouder is kleiner; 58 procent.

1.5.2. Jeugdwet

In de gemeente Doesburg maakten 254 huishoudens gebruik van één of meerdere voorzieningen uit de Jeugdwet. Van deze huishoudens is bijna een vijfde bij de gemeente in beeld als minimahuishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm. In totaal maken 277 kinderen in de gemeente gebruik van één of meerdere voorzieningen uit de Jeugdwet. Ook hier is ongeveer een vijfde van de kinderen bij de gemeente in beeld als kind uit een minimahuishoudens.

Tabel 1.1.12 Gebruik Jeugdwet in 2022

	Huishoudens 2022		Kinderen 2022	
Minimahuishouden tot 120% Wsm	47	18%	60	22%
Overige huishoudens	207	82%	217	78%
Totaal	**254**	**100%**	**277**	**100%**

Van de 277 kinderen die gebruik hebben gemaakt van één of meerdere voorzieningen uit de Jeugdwet heeft bijna acht op de tien een Nederlandse achtergrond (78 procent). Verder komt 62 procent van de kinderen uit een meerpersoonshuishouden en 38 procent uit een eenoudergezin. De 60 kinderen die wonen in een minimahuishouden tot 120 procent Wsm, komen daarentegen voornamelijk uit eenoudergezinnen (80 procent) en minder vaak uit een meerpersoonshuishoudens (20 procent). Verder komen de 60 kinderen uit minimahuishoudens waar 43 procent een inkomen uit de Participatiewet ontvangt en 57 procent uit een huishouden met een andersoortige inkomensbron.

1.5.3. Schuldhulpverlening

In totaal kregen 91 huishoudens schuldhulpverlening in de gemeente Doesburg in 2022. Ten opzichte van 2019 is het aantal huishoudens dat gebruikmaakt van schuldhulpverlening gestegen. Een meerderheid van 61 procent van de huishoudens in de schuldhulpverlening is ook bekend bij de gemeente als minimahuishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm. Deze 56 minimahuishoudens met SHV maken 8,5% uit van de totale minimapopulatie die bij de gemeente in beeld is.

[17] De cijfers over het gebruik van regelingen en voorzieningen betreffen het aantal gebruikers dat gekoppeld kon worden aan de BRP die voor dit onderzoek is aangeleverd.

Tabel 1.1.13 Gebruik schuldhulpverlening over de periode 2018 - 2022

	2018		2019		2022	
Minimahuishouden tot 120% Wsm	80	58%	41	55%	56	61%
Overige huishoudens	57	42%	33	45%	35	39%
Totaal	**137**	**100%**	**74**[18]	**100%**	**91**	**100%**

De 91 huishoudens die gebruikmaken van schuldhulpverlening zijn veelal alleenstaand (48 procent) of vormen een huishouden met kinderen (41 procent). De meeste huishoudens hebben een Nederlandse achtergrond (63 procent). Onder de 56 minimahuishoudens tot 120 procent Wsm die gebruikmaken van schuldhulpverlening heeft het merendeel een inkomen tot 100 procent Wsm (63 procent). Daarbij heeft 73 procent van de minimahuishoudens 3 jaar of langer een minimuminkomen. 41 procent ontvangt een inkomen uit de Participatiewet en de meerderheid van de minimahuishoudens heeft tot slot een andersoortige inkomensbron (54 procent).

1.5.4. Overlap minimahuishoudens met gemeentelijke voorzieningen

In de vorige paragrafen is de overlap van de minimahuishoudens die bij de gemeente in beeld zijn en gebruikmaken van Jeugdwet-, Wmo-voorzieningen en/ of schuldhulpverlening beschreven. In onderstaande grafiek is de overlap overzichtelijk weergegeven.

Figuur 1.1.6. Overlap voorzieningen onder minima

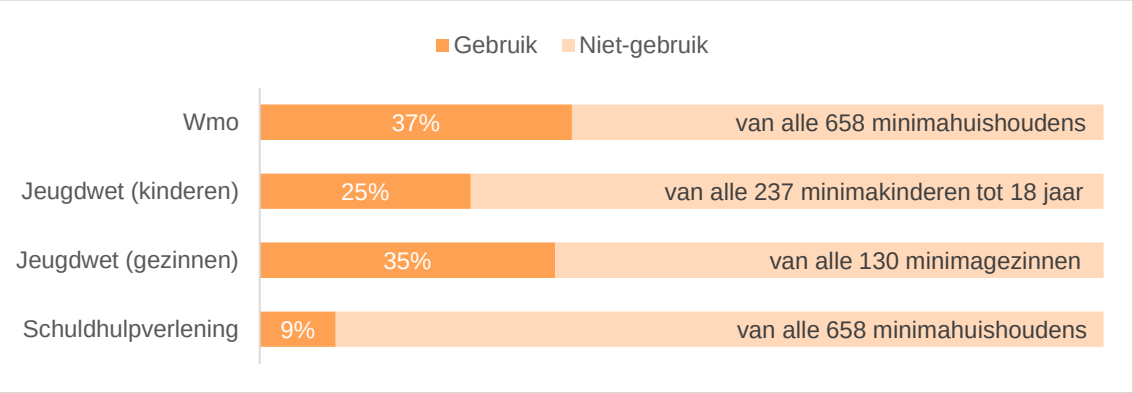

De overlap van het gebruik van de verschillende voorziening onder minima is over het algemeen hoger dan de overlap die in vergelijkbare gemeenten is terug te zien. Zo komt gemeente Doesburg met een overlap van 37 procent bij Wmo-voorzieningen onder minimahuishoudens boven een gemiddelde overlap van 20 tot 25 procent. Bij de Jeugdwet wordt onder minimakinderen tot 18 jaar over het algemeen een overlap van 15 tot 20 procent teruggevonden, bij Doesburg ligt het percentage van 25 procent hierboven. Tot slot komt de overlap gevonden bij de schuldhulpverlening (9 procent) overeen met gemiddelden uit andere gemeenten, dit is doorgaans rond de 10 procent.

[18] In 2018 is het gebruik van de WSNP ook meegenomen. Dit ontbreekt in 2019 en 2022.

2. Huidig beleid

Aan de hand van relevante beleidsdocumenten wordt in dit hoofdstuk het huidige minimabeleid weergegeven. Omdat het minimabeleid onder het sociaal domein valt wordt ook hier aandacht aan besteed.

2.1. Toekomstvisie Doesburg 2040

De gemeente heeft een toekomstvisie opgesteld voor Doesburg. Middels drie hoofdkeuzes wil de gemeente een leefbare en levendige stad realiseren:

1) Balans in wonen & ondernemen
2) Mensen meer verbinden & versterken
3) Goede kwaliteit toerisme & makkelijke ontspanning in de natuur

Minimabeleid
Het minimabeleid van de gemeente heeft voornamelijk raakvlakken met punt 2 en betreft een sociale aanpak die verbindend en versterkend is. Voor deze aanpak heeft de gemeente twee actielijnen opgesteld:

Actielijn 1: De inzet op preventie en vroegsignalering met als resultaat het voorkomen en verkleinen van de groep Doesburgers met sociale, financiële en psychische problematiek en een effectieve inzet van voorzieningen.

Actielijn 2: Samen bouwen op en aan een krachtige gemeenschap met inzet van betrokken inwoners, organisaties en verenigingen, vrijwilligers en ondernemers.

2.2. Koers sociaal domein ‘Koers verleggen’

2.2.1. Terugblik vorige beleidsperiode

Bij het vaststellen van de nieuwe koers voor het sociaal domein in 2021 is geconstateerd dat in de voorliggende beleidsperiode gewenste resultaten uit zijn gebleven. Zo hebben de plannen niet geleid tot een afname van zware zorg, een toename van de draagkracht van het gezin en de omgeving of een afname van kosten. De gemeente Doesburg vindt dit zorgelijk, mede omdat de vergrijzing doorzet, meer mensen langer zelfstandig blijven wonen en ondersteuning nodig hebben, de beschikbaarheid van zorgpersoneel en mantelzorgers afneemt en de jeugd meer problemen ervaart door de complexiteit van de samenleving.

2.2.2. Hoofddoelen huidige koers

De gemeente heeft voor het sociaal domein de volgende hoofddoelen opgesteld:

1. **Versterken van de sociale basis van Doesburg**
   De gemeente wil voornamelijk inzetten op de informele netwerken, bewonersinitiatieven en de relaties van inwoners onderling, met organisaties en de overheid. De rol van de gemeente is om dit te faciliteren door de stad hierop in te richten, middels onder andere laagdrempelige inloopplekken, sport- en speelplekken en de inrichting van de buitenruimtes.
2. **Preventie en vroegsignalering**
   De gemeente geeft aan dat er binnen domeinen veel gebeurt op het gebied van preventie en vroegsignalering. De gemeente wil aandacht geven aan het breed in kaart brengen van de signalen en meer samenwerking laten plaatsvinden. Een voorwaarde hiervoor is een sociale kaart. Daarbij is meer bekendheid van de Vraagbaak wenselijk.
3. **Zorgen voor bestaanszekerheid**
   Gemeente Doesburg wil in een integrale aanpak de belangrijkste problemen eerst oplossen, om vervolgens verdere stappen vooruit te kunnen doen. Hierin wordt de inwoners centraal gesteld en wordt er rekening gehouden met de vaardigheden van de inwoner. De eigen verantwoordelijkheid van de inwoners is en blijft het uitgangspunt. Daarbij ziet de gemeente de omgekeerde toets als een goede werkwijze hiervoor. Er wordt eerst gekeken hoe een gezin vooruit geholpen kan worden en daarna welke regeling eventueel kan worden ingezet.

4. **Positieve gezondheid en inclusie**
   De gemeente wil in de aanpak uitgaan van positieve gezondheid. Gezondheid is het vermogen om je aan te passen en zelf te beslissen hoe je omgaat met uitdagingen. De nadruk wordt gelegd op de veerkracht van inwoners. Daarbij ziet de gemeente een inclusieve samenleving wanneer iedereen kan meedoen en voorzieningen toegankelijk zijn.

2.2.3. Uitwerking hoofddoelen

De gemeente benoemt een aantal elementen die belangrijk zijn voor de vormgeving van de doelen, waaronder het centraal stellen van de inwoners, een integrale aanpak en een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De verdere uitwerking zal plaatsvinden in samenwerking met inwoners, ondernemers en organisaties die actief zijn in Doesburg, aldus de gemeente.

2.3. Minimabeleid 2021-2023

2.3.1. Visie

In het minimabeleid voor de periode 2017 – 2020 was de doelstelling *'Het voorkomen van armoede zodat iedereen mee kan doen en het voorzien in een financieel vangnet indien noodzakelijk'*. Het huidige beleid borduurt hier op voort en zet in op verdere optimalisatie van het vorige beleid.

2.3.2. Uitgangspunten

Bij het opstellen van het minimabeleid is een aantal uitgangspunten aangehouden:

- **Eigen kracht**: Inwoners zoeken eerst zelf oplossingen, wanneer dit niet lukt kan de gemeente hulp bieden.
- **Ondersteuning daar waar nodig**: Om grip op de situatie te krijgen of houden, biedt de gemeente verschillende soorten ondersteuning. Bijvoorbeeld financieel of hulp bij het vinden van werk.
- **Preventief**: We willen voorkomen dat inwoners in een situatie terecht komen waarin ze ondersteuning nodig hebben, kinderen niet mee kunnen doen en inwoners verder van de arbeidsmarkt komen te staan.
- **Aanvulling op en in samenhang met andere beleidsterreinen**: We kijken naar de samenhang van verschillende problemen bij de aanpak.

2.3.3. Regelingen

Het minimabeleid richt zich op inwoners in Doesburg die rond moeten komen van een inkomen om en nabij het sociaal minimum. Verschillende minimaregelingen worden aangeboden, waarbij verschillende voorwaarden gelden[19]. De regelingen hebben veelal een inkomensgrens tot 120 procent Wsm en de regelingen dienen verschillende doelgroepen. Het eigen risico van de zorgverzekering kan zowel via een pakket van de collectieve zorgverzekering als via de tegemoetkoming meerkosten chronisch zieken en gehandicapten worden vergoed.

Tabel 2.3.1 Aanbod aan minimaregelingen in Doesburg in 2023

Soort regeling	Inkomensgrens	Vergoeding 2023
Bijzondere bijstand	Tot 120% Wsm	Individuele vergoedingen
Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen	Tot 100% Wsm	Afvalstoffenheffing, rioolheffing, watersysteemheffing en zuiveringsheffing:
Individuele inkomenstoeslag	Minimaal 3 jaar tot 110% Wsm	Alleenstaande: € 465; alleenstaande ouder: € 591; paar: € 657 per jaar
Collectieve zorgverzekering (via Menzis)	Tot 120% Wsm	Keuze uit 3 aanvullende pakketten, vergoeding verschilt per pakket. In het meest uitgebreide pakket wordt het eigen risico vergoed.

[19] Zie bijlage 1 voor een uitgebreide weergave van de vergoedingen uit de verschillende minimaregelingen.

Soort regeling	Inkomensgrens	Vergoeding 2023
Tegemoetkoming Meerkosten Chronisch Zieken en Gehandicapten	Tot 120% Wsm	Maximale bijdrage van € 300 per jaar voor het eigen risico van de zorgkosten.
Volwassenenfonds Sport (Pilot)	Tot 120% Wsm[20]	Een maximaal bedrag van €250,- per 12 maanden voor **sport**.
Jeugdfonds Sport en Cultuur[21]	Tot 120% Wsm[22]	Maximale vergoeding **sport**: € 225 per jaar. Maximale vergoeding **cultuur**: € 425 per jaar. Voor kinderen van 4 tot 17 jaar. De **zwemdiploma's** hebben een maximale vergoeding per kind vanaf 5 jaar.
Stichting Leergeld	Tot 120% Wsm	Verschillende vergoedingen voor kinderen van 4 tot 18 jaar voor onderwijs (bijv. bijles, fiets, werkkleding stage, laptop) en welzijn (inrichting kinderkamer, abonnement tijdschrift en speeltuin).
Stichting Jarige Job	Tot 120% Wsm	Een Verjaardagsbox ter waarde van € 35 per kind (4-18 jaar) per jaar.
Studietoeslag	Situatie-afhankelijk	De hoogte van de toeslag is afhankelijk van de leeftijd van de aanvrager
Energietoeslag	Tot 120% Wsm	€ 1.300 per huishouden

2.3.4. Pijlers en uitwerking

De drie pijlers 'preventie, meedoen (met name voor kinderen) en vangnet' zijn afkomstig uit het minimabeleid van 2017-2020. In het huidige beleidsplan 2021-2023 zijn deze pijlers gecontinueerd. De beoogde resultaten en de uitwerking van het minimabeleid volgen hieronder per pijler.

Preventie

Op het gebied van communicatie wil de gemeente dat medewerkers en organisaties op de hoogte zijn van gemeentelijke regelingen en elkaars werkzaamheden. De gemeente heeft een overzichtskaart gemaakt met de gemeentelijke regelingen. Het is van belang dat alle organisaties van de gemeente Doesburg op de hoogte zijn van de ondersteuning bij de gemeente. De gemeente zorgt hiervoor. Verder wil de gemeente zo veel mogelijk informatie digitaal verspreiden naar inwoners. De gemeente wil dat de informatie op de sociale media en op de website van de gemeente en van de Vraagbaak actueel is. Ook wil de gemeente inwoners informeren over regelingen via folders en via artikelen in de Regiobode, om inwoners die niet of minder digitaal vaardig zijn, te bereiken.

In de voorgaande beleidsperiode heeft de gemeente gewerkt aan één voorportaal voor inwoners, waar ze terecht kunnen voor vragen, advies, ondersteuning en zorg op het gebied van werk, inkomen, schulden, gezondheid, jeugd en Wmo: de Vraagbaak. In de huidige beleidsperiode wil de gemeente de integrale dienstverlening verfijnen en verbeteren. De gemeente ziet het optimaliseren van de toegang als een cruciaal instrument om de opgave in het sociaal domein in Doesburg te realiseren. De doorontwikkeling heeft namelijk impact op de wijze waarop Doesburg invulling geeft aan haar taken, de organisatie en sturing en de relatie met maatschappelijke partners.

Ook wil de gemeente in samenwerking met het maatschappelijk veld armoede terugdringen. Eerder heeft de gemeente het 'Armoedepact' gerealiseerd. Vanuit dit pact zijn periodiek bijenkomsten georganiseerd om met netwerkpartners te bespreken hoe armoede teruggedrongen kan worden en hoe de werkzaamheden van de verschillende initiatieven op

[20] Dit betreft geen harde inkomensgrens, de inkomensgrens is een richtlijn.
[21] De gemeente heeft de samenwerking met het Jeugdfonds Sport en Cultuur in november 2023 stopgezet.
[22] Dit betreft geen harde inkomensgrens, de inkomensgrens is een richtlijn.

elkaar kan worden afgestemd. Aangezien deze vorm van het 'Armoedepact niet meer actief is, wil de gemeente in de huidige periode regelmatig met het maatschappelijke veld overleggen.

Op het gebied van schuldhulpverlening wil de gemeente vroegtijdig hulp bieden bij (problematische) schulden en verdere problemen voorkomen. De gemeente optimaliseert hiervoor het vroegsignaleringsproces, werkt actief samen met netwerkpartners en zet een campagne op. De campagne is gericht op bewustwording bij inwoners om schaamte bij schulden tegen te gaan.

Meedoen
De gemeente biedt verschillende regelingen om ervoor te zorgen dat alle inwoners mee kunnen doen in de maatschappij.

Om de samenwerking met netwerkpartners te optimaliseren wil de gemeente duidelijke kaders stellen voor de uitvoering van regelingen, zodat de regelingen worden gebruikt door inwoners voor wie ze zijn bedoeld.

Voor de verschillende regelingen die gemeente Doesburg biedt, gelden verschillende voorwaarden. Aangezien dit voor verwarring kan zorgen, streeft de gemeente naar eenduidige en transparante voorwaarden. Zodat het voor organisaties en inwoners eenvoudiger is om dit te volgen.

Verder wil de gemeente één plek waar verschillende regelingen tegelijkertijd aangevraagd kunnen worden. De gemeente onderzoekt daarnaast welke mogelijkheden er zijn voor een 'Doesburgse meedoenpas'[23] en de implementatie hiervan[24].

Op het gebied van meedoen wil de gemeente tot slot een uitbreiding van de regelingen. De gemeente onderzoekt of het mogelijk is de huidige regelingen uit te breiden met mogelijkheden tot deelname aan sport voor volwassenen[25] en het bieden van gezonde(re) voeding[26].

Vangnet
Als vangnet biedt de gemeente verschillende regelingen voor inwoners met een laag inkomen. Om het vangnet verder te verbeteren, heeft de gemeente een aantal acties geformuleerd.

De gemeente wil partners informeren over de regelingen en het aanvraagproces. Ook door de voorwaarden van de regelingen zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen, wil de gemeente het vangnet versterken.

Specifiek wil de gemeente voor de regeling tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten en de gemeentepolis duidelijke kaders bieden. De gemeente gaat beleidsregels voor de tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten en gemeentepolis opstellen en vaststellen door het college van bestuur.

2.3.5. Monitoring

De gemeente informeert de Raad middels een integrale voortgangsrapportage over de doelstellingen van het beleid. Ook wordt de uitvoering van het minimabeleid via de kadernota en de jaarrekening gemonitord.

---

[23] De wens om een Meedoenpas in te voeren stond ook in het vorige beleidsplan. De overheadkosten werden echter te hoog bevonden voor kleine gemeente als Doesburg. De pas is daarom in vorige periode niet ingevoerd. Nu er meerdere gemeenten (in de regio) een Meedoenpas hebben, heeft de gemeente de wens opnieuw in het beleidsplan gezet.
[24] Ook in de huidige beleidsperiode is het de gemeente niet gelukt om een Meedoenregeling of meedoenpas te realiseren voor inwoners in Doesburg.
[25] In 2023 is de gemeente Doesburg gestart met een Pilot van het Volwassenenfonds Sport.
[26] Er zijn geen concrete acties opgezet om te onderzoeken wat mogelijk in het aanbieden van gezonde voeding.

3. De inkomenseffecten

In dit hoofdstuk staan de inkomenseffecten in 2023.

3.1. Het effect van het landelijk beleid is groter dan het gemeentelijk beleid

Minima hebben recht op landelijke toeslagen en gemeentelijke regelingen. Het totale bedrag uit de landelijke toeslagen (zoals huurtoeslag, zorgtoeslag, kinderbijslag, kindgebonden budget en mogelijk de combinatiekorting) is groter dan het totale bedrag uit de gemeentelijke regelingen. In figuur 2.1.1. is de opbouw van het maandelijks totaal inkomen bij een inkomen van 100 procent Wsm per huishoudtype weergegeven. Omdat de aanname is gedaan dat deze huishoudens langdurig minima zijn, is de individuele toeslag meegenomen in de gemeentelijke bijdragen. Te zien is dat huishoudens met kinderen een hoger bedrag aan landelijke toeslagen kunnen ontvangen dan huishoudens zonder kinderen. Het verschil in hoogte is toe te schrijven aan de verschillende kindregelingen waar gezinnen recht hebben, zoals het kindgebonden budget of de kinderbijslag. Bij de gemeentelijke bijdragen is het verschil minder groot.

Als voorbeeld: een alleenstaande ontvangt maandelijks € 1.196 aan bijstandsuitkering (inclusief vakantietoeslag). Als hij gebruikmaakt van alle landelijke toeslagen, ontvangt hij daar maandelijks € 461 voor. Daarnaast kan hij maximaal € 276 aan gemeentelijke regelingen ontvangen als hij gebruikmaakt van de kwijtschelding gemeentelijke belastingen, de collectieve zorgverzekering, het Volwassenenfonds Sport, de energietoeslag en de individuele inkomenstoeslag.

Figuur 3.1.1. Maandelijks inkomen op 100% Wsm, uitgesplitst naar huishoudtype

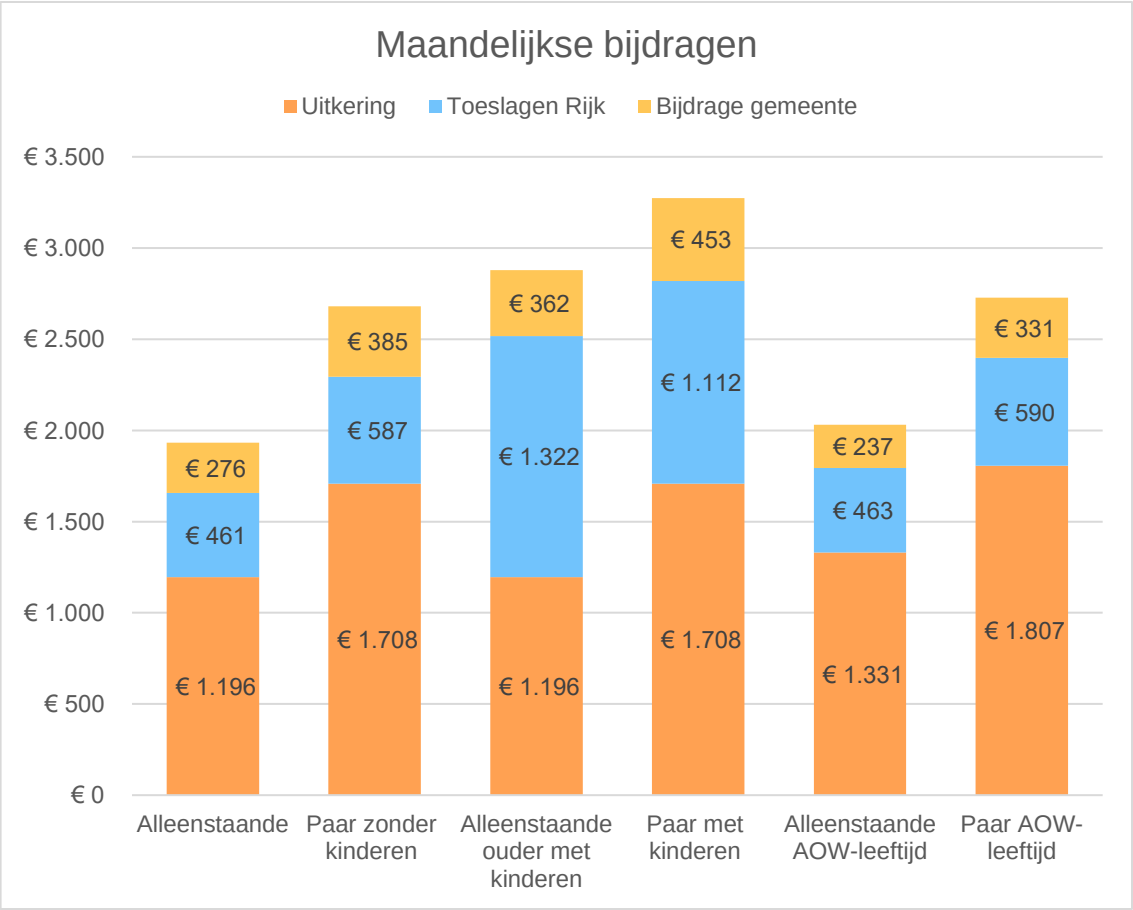

3.2. Opbouw maandelijkse gemeentelijke bijdrage op 100% Wsm

Uit de vorige paragraaf blijkt dat de (maximale) maandelijkse gemeentelijke bijdrage verschilt per huishoudtype. In figuur 2.2.1. is de opbouw van het totale bedrag aan gemeentelijke regelingen per huishoudtype weergegeven voor minima met een inkomen van 100 procent Wsm.

Als voorbeeld: een alleenstaande ouder ontvangt maandelijks (maximaal) € 73 voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, € 57 korting vanuit de collectieve zorgverzekering, € 21 voor het Volwassenenfonds Sport, € 54 voor het Jeugdfonds Sport en Cultuur en € 108 als energietoeslag vanuit de gemeente. In totaal ontvangt hij dan € 313 per maand vanuit de gemeentelijke regelingen. Als hij al drie jaar of langer een inkomen op bijstandsniveau heeft, krijgt hij daar bovenop € 49 voor de individuele inkomenstoeslag. Bij een langdurig minimuminkomen ontvangt hij € 362 als gemeentelijke bijdrage.

Figuur 3.2.1. Maandelijks bedrag per regeling op 100% Wsm, per huishoudtype

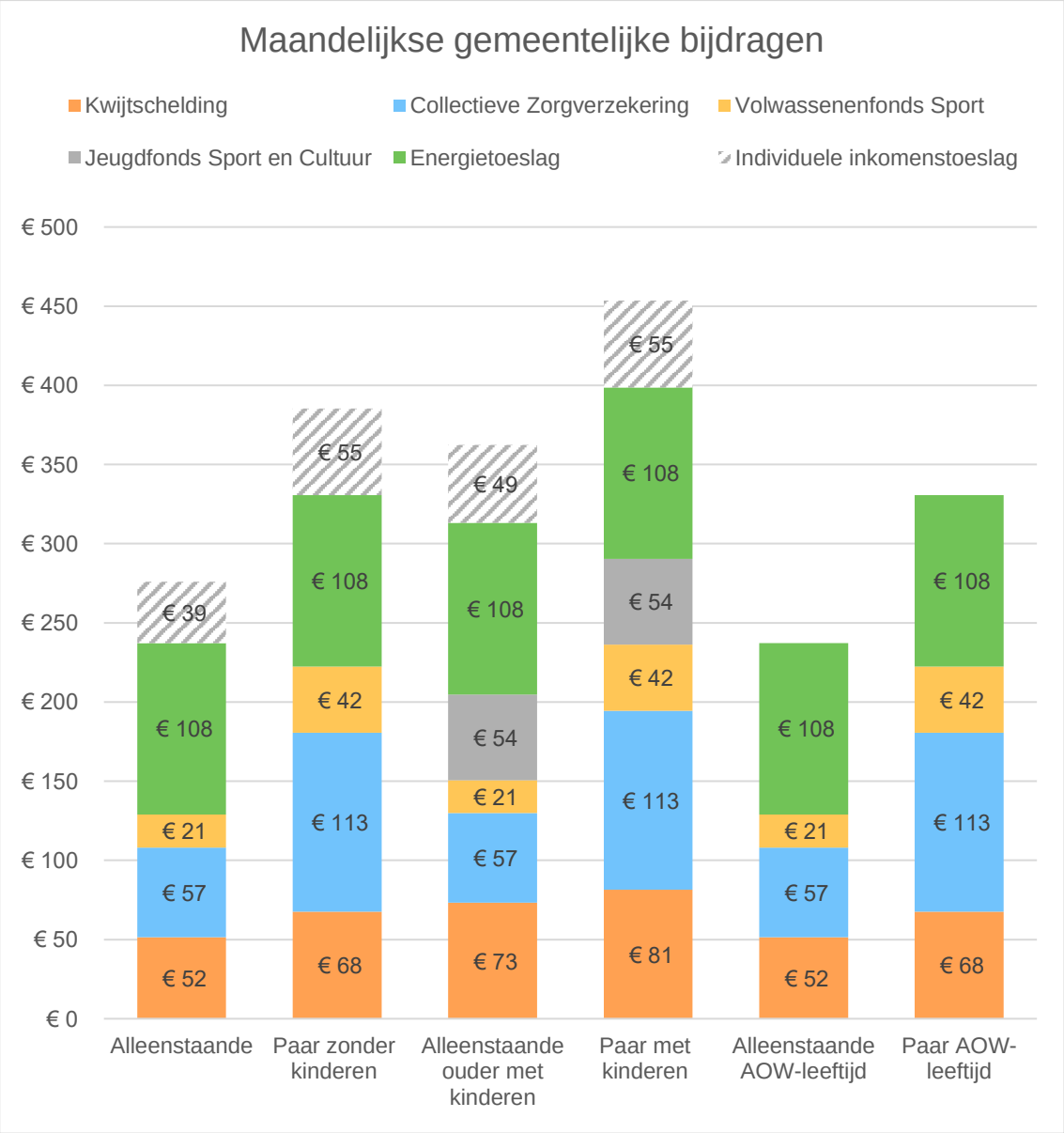

3.3. Gemeentelijke bijdragen zorgen voor (meer) vrij besteedbaar budget

Alle minimahuishoudens houden door de gemeentelijke regelingen (meer) geld over voor het doen van vrije bestedingen (bedoeld voor sociale participatie). Dit is het bedrag dat maandelijks overblijft na aftrek van alle vaste lasten, huishoudelijke uitgaven en reserveringsuitgaven (zie kader). Hoeveel een huishouden daarvoor over houdt, én hoeveel iemand daarvoor nodig heeft, verschilt per huishouden en inkomenshoogte. Een paar met kinderen zal daar gemiddeld meer aan (willen) uitgeven dan een alleenstaande. Het Nibud hanteert een normbedrag voor het vrij besteedbaar budget, dit is het bedrag dat een huishouden nodig heeft voor dergelijke uitgaven. Deze staan ook in de figuur. Uiteraard zal iemand die nauwelijks geld meer over heeft, dat niet per definitie daaraan besteden.

Duiding vrij besteedbaar budget

Het vrij besteedbaar budget is bedoeld voor sociale participatie (een krant, abonnement, dagje uit, op bezoek gaan et cetera). Dat huishoudens in de plus staan betekent niet direct dat huishoudens ook op een minimaal niveau sociaal kunnen participeren. Een alleenstaande zonder kinderen heeft volgens het Nibud € 110 nodig voor minimale sociale participatie (zie bijlage 3). In Figuur 2.3.1. is te zien dat er op bijstandsniveau zonder de gemeentelijke bijdragen niet voldoende budget is voor vrije bestedingen, een alleenstaande heeft dan namelijk een budget van € 74. Indien een alleenstaande gebruik maakt van alle gemeentelijke regelingen is er (€ 74 + € 276 =) € 350 beschikbaar voor vrije bestedingen. Een alleenstaande zonder kinderen heeft dan voldoende budget voor sociale participatie.

In de volgende figuren staat per huishoudtype het budget dat zij overhouden voor vrije bestedingen, opgesplitst in wat zij zonder de gemeentelijke regelingen zouden overhouden en wat de gemeentelijke regelingen toevoegen aan het vrij besteedbaar budget. De meeste voorbeeldhuishoudens houden bij ieder hoger inkomen ook telkens een groter bedrag over voor het doen van vrije bestedingen.

3.3.1. Minimahuishoudens zonder kinderen

Alleenstaanden en paren zonder kinderen hebben bij ieder inkomen voldoende budget voor het doen van vrije bestedingen als zij gebruikmaken van alle gemeentelijke regelingen. Wanneer zij niet van (alle) gemeentelijke regelingen gebruikmaken dan komen alleenstaande bij een inkomen van 100 procent Wsm geld tekort voor het doen van (voldoende) vrije bestedingen en paren zonder kinderen komen dan zowel bij een inkomen van 100 als 110 procent Wsm geld tekort voor dergelijke uitgaven (conform de Nibudnorm). Voor deze huishoudens zijn de gemeentelijke bijdragen dus (extra) belangrijk.

Als voorbeeld: een alleenstaande heeft bij een inkomen van 100 procent Wsm € 74 per maand over voor vrije bestedingen, als hij van geen enkele gemeentelijke regeling gebruikmaakt. Dit is minder dan het normbedrag van € 110 dat het Nibud hiervoor hanteert; deze persoon heeft daarom onvoldoende geld voor sociale participatie. Als hij wél van alle gemeentelijke regelingen gebruik zou maken dan houdt hij met € 350 ruim voldoende geld over voor sociale participatie.

Tenslotte valt op dat alleenstaanden bij een inkomen van 110 procent Wsm € 2 minder vrij te besteden hebben dan bij een inkomen van 100 procent Wsm. Dit komt met name door het wegvallen van de kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen en de stijging van de werkgerelateerde uitgaven; de stijging van het inkomen kan dit niet compenseren. Bij paren zonder kinderen is het zo dat zij bij een inkomen van 120 procent enkele euro's meer vrij te besteden hebben dan bij een inkomen van 130 procent Wsm. Dit heeft eveneens te maken met het wegvallen van gemeentelijke regelingen, in combinatie met een afname van de toeslagen van het Rijk.

Figuur 3.3.1. Maandelijks vrij besteedbaar budget huishoudens zonder kinderen, niet-AOW

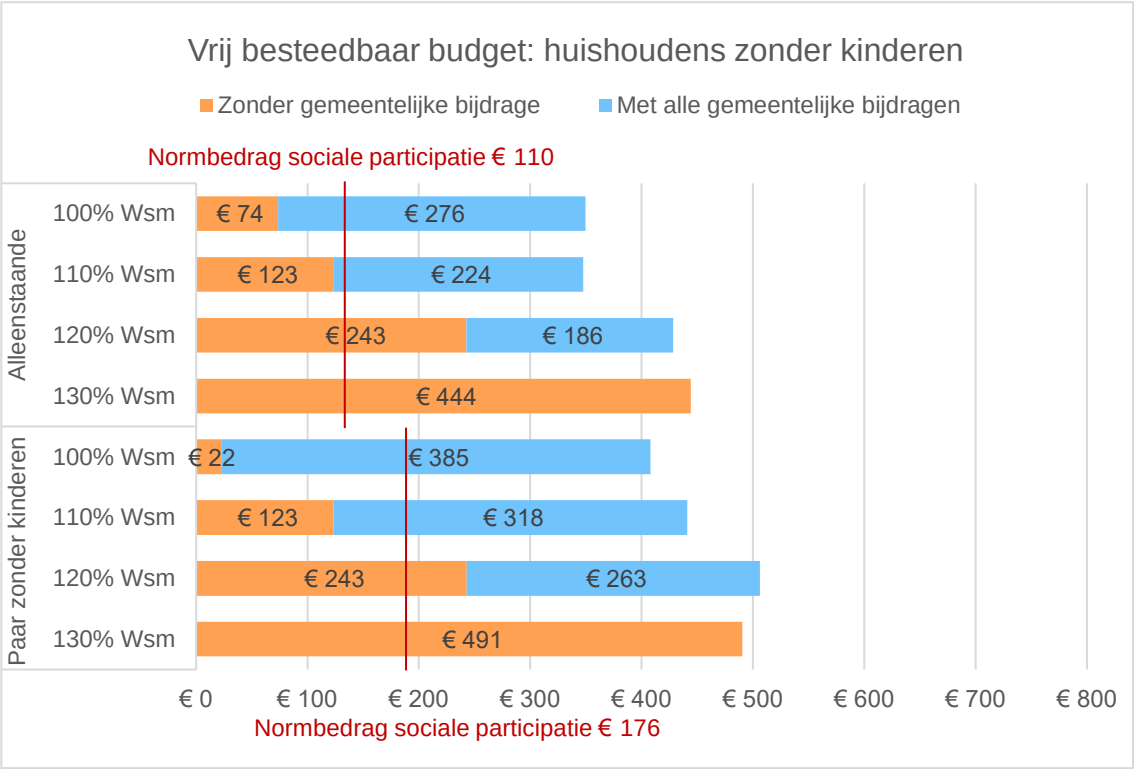

3.3.2. Minimahuishoudens met kinderen

Alleenstaande ouders hebben op ieder inkomensniveau meer budget voor vrije bestedingen dan paren met kinderen. Alleenstaande ouders hebben namelijk langer recht op hetzelfde bedrag aan landelijke toeslagen en ontvangen een hoger bedrag voor het kindgebonden budget. Voor paren nemen de landelijke toeslagen sneller af.

Alleenstaande ouders met kinderen hebben op alle inkomensniveaus voldoende budget voor sociale participatie (conform de Nibud norm) en zijn hiervoor niet afhankelijk van gemeentelijke regelingen. Natuurlijk zorgen de regelingen wel voor flink meer bestedingsruimte. Paren met kinderen zijn daarentegen bij inkomens tegen 100 en 110 procent Wsm afhankelijk van de gemeentelijke bijdragen voor voldoende sociaal participatiebudget, zij houden weliswaar respectievelijk € 141 en € 241 over, maar dat is minder dan de norm die hiervoor staat (€ 309).

Het vrij besteedbare budget van alleenstaande ouders daalt iets tussen 100 en 110 procent Wsm en tussen 120 en 130 procent Wsm, door het wegvallen van gemeentelijke regelingen. De stijging in loon (en landelijke toeslagen) kan dit niet voldoende compenseren, al gaat het om kleine bedragen. Bij ouderparen zien we dat het vrij besteedbaar budget toeneemt tussen 100 en 120 procent Wsm, maar vervolgens daalt tussen 120 en 130 procent Wsm. De daling in landelijke toeslagen en het wegvallen van alle gemeentelijke regelingen bij 130 procent Wsm zorgen ervoor dat ouderparen een daling in hun vrij besteedbare budget merken, ondanks de loonstijging.

Figuur 3.3.2. Maandelijks vrij besteedbaar budget huishoudens met kinderen, niet-AOW

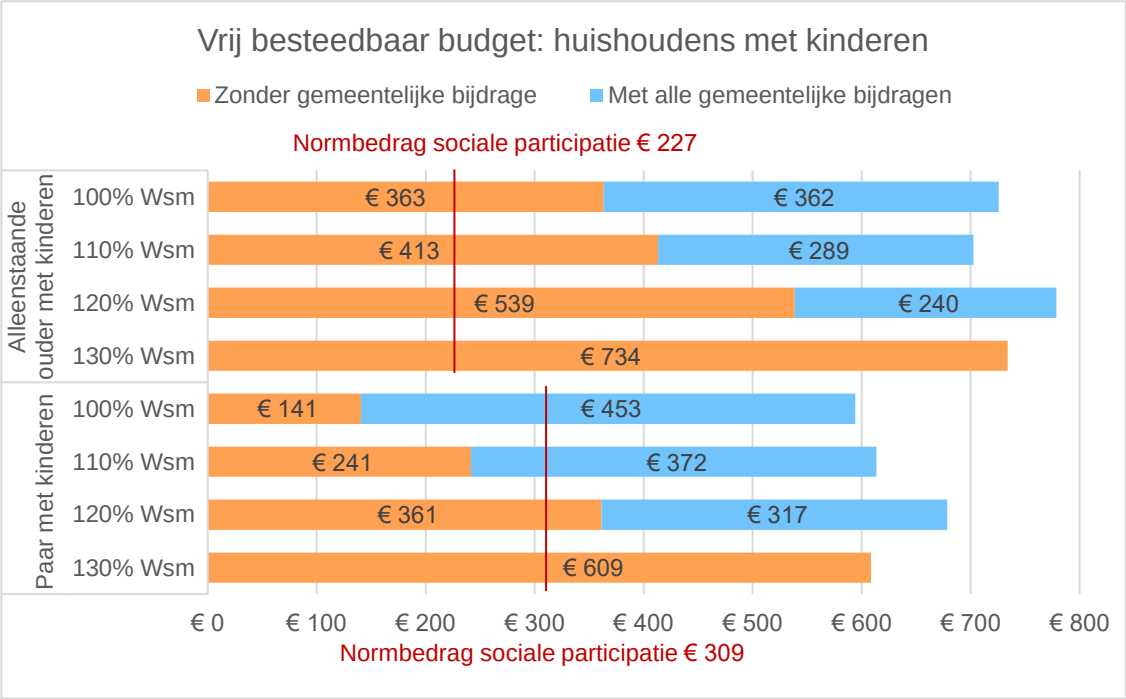

3.3.3. AOW-gerechtigde minimahuishoudens

Alleenstaande AOW-gerechtigden hebben maandelijks voldoende budget over voor vrije bestedingen, zowel met als zonder de gemeentelijke regelingen. AOW-gerechtigde paren zijn bij een inkomen van 100 procent Wsm wél afhankelijk van gemeentelijke bijdragen voor voldoende budget voor vrije bestedingen. Net als bij de meeste andere voorbeeldhuishoudens is ook bij AOW'ers een kleine daling te zien in het vrij besteedbaar budget wanneer hun inkomen stijgt van 120 naar 130 procent Wsm.

Figuur 3.3.3. Maandelijks vrij besteedbaar budget per huishoudtype, AOW-gerechtigd

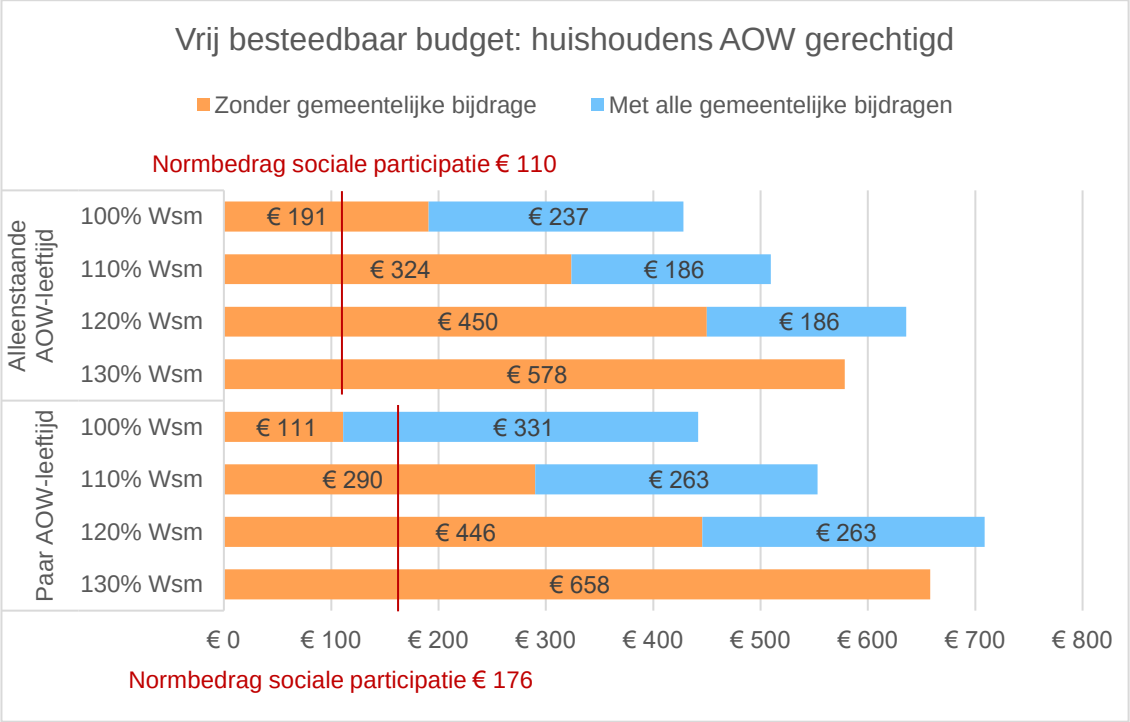

3.4. Werken vanuit de bijstand loont meestal

In deze paragraaf kijken we naar de (financiële) effecten van werkaanvaarding. We geven de *inkomensvooruitgang* bij werkaanvaarding vanuit de bijstand tot een inkomen van maximaal 130 procent Wsm: wat zijn de gezamenlijke effecten van de stijging van het loon met een eventuele daling van landelijke toeslagen en gemeentelijke regelingen? Per inkomensniveau en voorbeeldhuishouden geven we dit grafisch weer en leggen we dit uit aan de hand van een casus. Daarna leggen we de inkomensvooruitgang per inkomensniveau uit aan de hand van een casus. In bijlage 3 worden al deze inkomens per huishoudtype uitgesplitst naar inkomenssoort waarmee visueel wordt weergegeven waarom het totaal inkomen stijgt of daalt.

Voor alle (voorbeeld)huishoudens is het zo dat een inkomen van 110 of 120 procent Wsm tot een hoger totaal inkomen leidt dan in de bijstand. Het is wel zo dat voor de meeste huishoudens de bijdragen van het Rijk en de gemeente dalen en/of vervallen wanneer het inkomen stijgt. Dit zorgt ervoor dat het totaal inkomen van een huishouden niet altijd *evenredig* met het loon stijgt. Ook krijgen sommige (voorbeeld)huishoudens te maken met een inkomensachteruitgang, wanneer zij gaan werken tegen een loon van 130 procent Wsm.

3.4.1. Alleenstaanden en paren zonder kinderen

Alleenstaanden gaan er bij een hoger loon tot en met 120 procent Wsm op vooruit ten opzichte van de bijstand. Ook bij een loon van 130 procent Wsm gaan zij er weliswaar op vooruit ten opzichte van de bijstandssituatie (+ € 75 aan totaal inkomen) maar dat is minder dan bij een loon van 120 procent Wsm (dan gaat een alleenstaande er € 149 op vooruit). Dit komt door het wegvallen van alle gemeentelijke regelingen, waar de energietoeslag een groot deel van uitmaakt. Paren zonder kinderen gaan er bij werkaanvaarding tegen 130 procent Wsm zelfs op achteruit ten opzichte van de bijstand, werken tegen een dergelijk loon loont voor deze huishoudens dus niet. Dit is te verklaren door het wegvallen van de gemeentelijke regelingen (€ 385 in de bijstand, tegenover € 0 op 130 procent Wsm) en dalende toeslagen vanuit het Rijk (€ 587 in de bijstand en € 433 op 130 procent Wsm). Ook hier spelen de energietoeslag en de individuele inkomenstoeslag een rol. Bij paren dalen de landelijke toeslagen sneller én harder dan bij alleenstaanden (paren hebben bij 130 procent Wsm maandelijks € 154 minder aan landelijke toeslagen dan in de bijstand terwijl deze afname bij alleenstaanden slechts € 8 is).

Figuur 3.4.1. Inkomensvooruitgang t.o.v. 100% Wsm bij werkaanvaarding, huish. zonder kinderen[27]

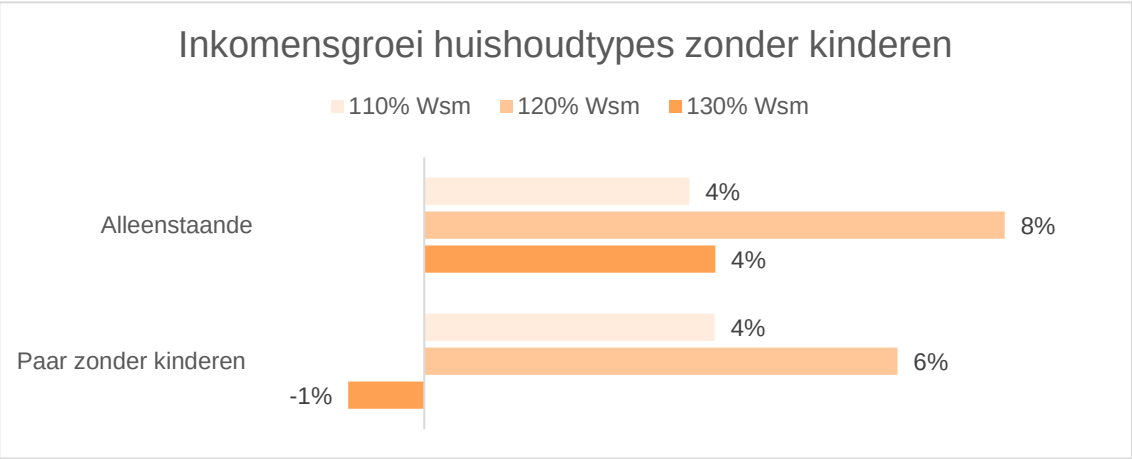

Tabel 3.4.1 Inkomensvooruitgang bij werkaanvaarding, huishoudens zonder kinderen

Huishoudtype	Netto inkomen incl. VT	Bijdrage Rijk	Bijdrage gemeente	Totaal inkomen	Verschil tov 100% Wsm (€)	Verschil tov 100% Wsm (%)
Alleenstaande						
100% Wsm	1.196	461	276	1.933	-	-
110% Wsm	1.315	461	224	2.001	68	4%
120% Wsm	1.435	461	186	2.082	149	8%
130% Wsm	1.554	453	0	2.007	75	4%
Paar zonder kinderen						
100% Wsm	1.708	587	385	2.681	-	-
110% Wsm	1.879	587	318	2.784	103	4%
120% Wsm	2.050	536	263	2.849	168	6%
130% Wsm	2.221	433	0	2.654	-27	-1%

[27] De percentages in de figuur en tabel zijn afgerond omwille van de leesbaarheid. Een klein lengteverschil van de balkjes, bij een gelijk percentage, is terug te voeren op afrondingsverschillen.

3.4.2. Alleenstaande ouders en ouderparen

Wanneer alleenstaande ouders vanuit de bijstand gaan werken tegen een loon van 110 of 120 procent Wsm stijgt hun totaal inkomen. Bij een loon van 120 procent Wsm hebben zij € 161 (+6%) meer aan inkomen dan in de bijstand. Werken tegen een loon van 130 procent Wsm levert weliswaar ook een hoger totaal inkomen op dan in de bijstand (+ € 46) maar financieel gezien loont dit minder dan werken tegen een loon van 110 of 120 procent Wsm. Dit komt omdat alleenstaande ouders (net als andere huishoudens) bij een inkomen van 130 procent Wsm geen recht meer hebben op gemeentelijke regelingen.

Ook voor ouderparen loont het om te werken tegen 110 of 120 procent Wsm; op dat moment hebben zij een hoger totaal inkomen dan in de bijstand. Werken tegen een loon van 130 procent Wsm levert deze huishoudens echter niets op, sterker nog zij gaan er dan op achteruit ten opzichte van de bijstand. De loonstijging kan het wegvallen van gemeentelijke regelingen en landelijke toeslagen niet voldoende compenseren. Ten opzichte van de bijstand krijgt een paar met kinderen bij 130 procent Wsm € 154 minder aan landelijke toeslagen (€ 958 t.o.v. € 1.112) en € 453 minder aan gemeentelijke bijdragen (€ 0 t.o.v. € 453)[28].

Figuur 3.4.2. Inkomensvooruitgang t.o.v. 100% Wsm bij werkaanvaarding, huishoudens met kinderen

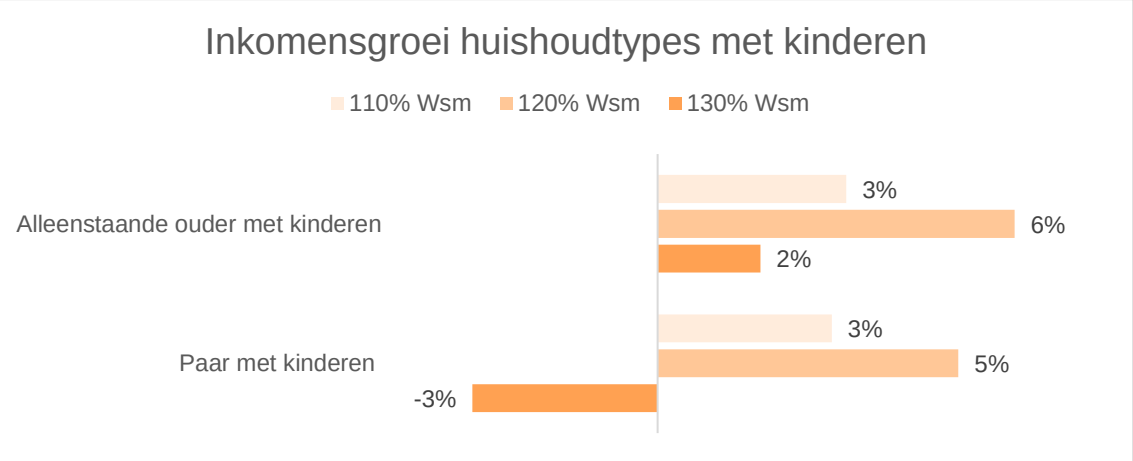

Tabel 3.4.2 Inkomensvooruitgang na werkaanvaarding, huishoudens met kinderen

Huishoudtype	Netto inkomen incl. VT	Bijdrage Rijk	Bijdrage gemeente	Totaal inkomen	Verschil tov 100% Wsm (€)	Verschil tov 100% Wsm (%)
Alleenstaande ouder met twee kinderen						
100% Wsm	1.196	1.322	362	2.880	-	-
110% Wsm	1.315	1.361	289	2.965	85	3%
120% Wsm	1.435	1.366	240	3.041	161	6%
130% Wsm	1.554	1.372	0	2.926	46	2%
Paar met twee kinderen						
100% Wsm	1.708	1.112	453	3.273	-	-
110% Wsm	1.879	1.112	372	3.363	89	3%
120% Wsm	2.050	1.061	317	3.428	154	5%
130% Wsm	2.221	958	0	3.178	-95	-3%

[28] In dit bedrag zijn ook de energietoeslag en de individuele inkomenstoeslag opgenomen, zoals beschreven in hoofdstuk 1.

3.4.3. Voorbeeldcasus inkomensvooruitgang bij werkaanvaarding

Casus: paar met kinderen (zie tabel 2.4.2)

Daan en Sam hebben twee kinderen 7 en 13 jaar oud en krijgen een bijstandsuitkering, wat neerkomt op een netto-inkomen van € 1.708 per maand (dit is inclusief vakantietoeslag). Zij hebben maandelijks recht op € 1.112 aan toeslagen van het Rijk. Voor het gezin bestaat dit uit huurtoeslag, zorgtoeslag, kinderbijslag en kindgebonden budget. Tot slot kunnen Daan en Sam rekenen op een financiële bijdrage vanuit de gemeente van € 453 per maand. Dit bestaat uit kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, de korting op de collectieve zorgverzekering, het Volwassenenfonds Sport, de Energietoeslag en de individuele inkomenstoeslag. Voor hun kinderen maken zij nog aanspraak op het Jeugdfonds Sport en Cultuur. In totaal hebben Daan en Sam een inkomen van € 3.273 per maand.

Als Daan of Sam werk krijgt tegen een inkomen van 110 procent Wsm, dan stijgt hun netto-inkomen naar € 1.879 per maand. Zij houden recht op de toeslagen van het Rijk, dus in totaal € 1.112. Ze kunnen geen kwijtschelding meer aanvragen, maar houden wel recht op de andere gemeentelijke regelingen. De gemeentelijke bijdragen zijn dan € 372 per maand. Het totaal inkomen van Daan en Sam is bij een inkomen van 110 procent Wsm € 3.363. Dit is een stijging van € 89 (3 procent) ten opzichte van hun totaal inkomen bij een bijstandsuitkering.

Wanneer Daan of Sam tegen een loon van 120 procent Wsm gaat werken, stijgt hun netto-inkomen naar € 2.050 per maand. De bijdrage van het Rijk neemt iets af, en is nu € 1.061. Inmiddels kan het gezin nog aanspraak maken op een deel van de gemeentelijke regelingen: de korting op de collectieve zorgverzekering, het Volwassenenfonds Sport, de Energietoeslag en het Jeugdfonds Sport en Cultuur van € 317 in totaal. Het totale inkomen van het gezin is dan € 3.428 per maand. Dit is € 154 (5 procent) meer dan wanneer zij een bijstandsuitkering hebben.

Als Daan of Sam gaat werken tegen een inkomen van 130 procent Wsm dan stijgt hun netto-inkomen naar € 2.221 per maand. De bijdragen van het Rijk dalen verder naar € 958 per maand. Het gezin kan geen aanspraak meer maken op gemeentelijke minimaregelingen. Het totale inkomen van Daan en Sam is nu € 3.178 per maand, dit is € 95 (-3 procent) minder dan toen zij een bijstandsuitkering hadden.

4. Uitvoering beleid

In het huidige hoofdstuk komen de resultaten uit de interviews met medewerkers van de gemeente en de groepsgesprekken met partnerorganisaties aan bod. De gesprekspartners hebben vanuit hun beleving en ervaring verteld wat er goed gaat in de uitvoering van het minimabeleid en wat eventueel beter kan. Zo is onder andere het aanbod aan minimaregelingen en de samenwerking tussen de gemeente en het maatschappelijke veld besproken. Per onderwerp zijn de resultaten weergegeven.

Er heeft een drietal interviews plaatsgevonden met gemeentelijke betrokkenen (medewerkers) en er zijn twee groepsgesprekken geweest met partnerorganisaties. De organisaties die hieraan hebben deelgenomen zijn de Formulierenbrigade van Caleidoz, Kredietbank Nederland, Doesburg Beweegt, Menskracht 22, Vluchtelingenwerk, Doesburg Vitaal en Coöperatie Ijsselstromen[29].

4.1. Doelgroep

In de gesprekken met betrokkenen van de gemeente en partnerorganisaties worden verschillende kenmerken van de minimadoelgroep in de gemeente genoemd. Zo is er veelal sprake van intergenerationele armoede, een laag opleidingsniveau en een hoog zorggebruik onder ouderen (waaronder Wmo-aanvragen). Binnen de doelgroep zijn de digitale vaardigheden wisselend. Verder is de meerderheid van de doelgroep alleenstaand. Steeds vaker vallen werkenden en zelfstandige ondernemers binnen deze doelgroep.

> *"Wat mij opvalt is dat de groep werkende mensen vaker hulp nodig hebben. Niet alleen financieel, maar ook op psychisch gebied."*

Via vroegsignalering komen meer betaalachterstanden binnen dan voorheen. Ook de hoogte van de betaalachterstanden stijgt. Verder signaleren betrokkenen dat inwoners vaker schulden hebben en er sprake is van multiproblematiek.

Kenmerkend voor de Doesburgse (minima)populatie zijn de sterke vergrijzing en de lage sociaaleconomische status van de groep. Het aantal minimahuishoudens is relatief hoog voor een (qua inwoneraantal) kleine gemeente. Er wordt dan ook wel gesproken over stadse problematieken. Een reden hiervoor is dat in de gemeente relatief veel sociale huurwoningen worden aangeboden, dit maakt het voor de minimadoelgroep vaak aantrekkelijker om in Doesburg te wonen dan in een buurgemeente met minder mogelijkheden tot sociale huur. Tenslotte werd de geografische ligging van de gemeente aangestipt; doordat er geen treinstation is, zijn mensen afhankelijk van de bus of auto, bijvoorbeeld wanneer zij een baan hebben buiten de gemeente.

4.2. Beleid

Ontwikkeling beleid

Het huidige beleid bouwt voort op het vorige minimabeleid. Bij de ontwikkeling van het huidige beleid zijn zowel beleidsadviseurs van andere domeinen betrokken geweest evenals de uitvoeringsmedewerkers.

De gemeente heeft verder maatschappelijke partners betrokken bij de beleidsvorming. Dit verloopt voornamelijk via het Armoedenetwerk. Over het algemeen probeert de gemeente input op te halen vanuit verschillende invalshoeken en dit wordt als positief ervaren. Een aantal maatschappelijke partners is niet betrokken geweest bij de beleidsvorming. Ze zouden dat in het vervolg wel willen, om hun doelgroep te vertegenwoordigen.

[29] Eén van deze partners heeft schriftelijk zijn ervaringen gedeeld met KWIZ.

Aanbod aan gemeentelijke regelingen

Het aanbod aan regelingen wordt door veel betrokkenen an sich als redelijk compleet beoordeeld. Wel wordt een aantal verbeterpunten genoemd. Partnerorganisaties delen over het algemeen de mening dat het aanbod aan regelingen onoverzichtelijk is. Ook is het aanbod aan minimaregelingen niet onder alle partners bekend. Verder benoemen sommigen de wens om het aanbod op sommige vergoedingen uit te breiden. Tenslotte is de wens uitgesproken om meer vanuit de behoefte/vraag van de inwoner te kijken naar passende ondersteuning, in plaats van (alleen) vanuit het aanbod van de regelingen. De gemeente heeft daarnaast voornemens om te gaan werken met de omgekeerde toets.

- **Kindregelingen participatie:** de gemeente biedt voor kinderen vergoedingen aan via Stichting Leergeld en het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Om de vergoedingen van deze twee partijen beter op elkaar af te stemmen, werkt de gemeente aan één aanvraagloket: 'Samen voor alle kinderen'.[30]

- **Volwassenregeling participatie:** in de gesprekken is meerdere keren benoemd dat er een lange tijd geen vergoeding vanuit de gemeente was voor de participatie van volwassenen. In het verleden is gebleken dat het niet haalbaar is voor een relatief kleine gemeente als Doesburg om een meedoenpas te introduceren, vanwege de kosten. Daarnaast kon (en kan) er niet worden aangesloten bij de Gelrepas die enkele buurgemeenten aanbieden in verband met aanbestedingsregels[31].
  Er is een pilot gestart voor het Volwassenenfonds Sport. Het is een budgettaire keuze om alleen een vergoeding voor sport aan te bieden en niet voor Cultuur. De vergoeding voor sport is onder andere gericht op groepslessen, om een sociaal netwerk te stimuleren. Partners zijn positief over deze regeling, maar hopen tegelijkertijd dat er in te toekomst meer mogelijk zal zijn op het gebied van participatie. Bijvoorbeeld een lidmaatschap voor de bibliotheek of vergoeding voor een (elektrische) fiets.

- **Bijzondere bijstand:** een aantal geïnterviewden vindt het aantal kostensoorten dat uit de bijzondere bijstand kan worden vergoed aan de krappe kant. Zo wordt bijvoorbeeld benoemd dat er vanuit de doelgroep behoefte is aan een vergoeding voor witgoed, laptop of computer, juridische bijstand en tandartskosten. Dit is momenteel niet mogelijk via de bijzondere bijstand.

"Door bijvoorbeeld een laptop of computer te vergoeden vanuit de bijzondere bijstand, wordt participatie en werk meer bevorderd."

4.3. Toegang

Aanvraagprocedure

De gemeente zet, sinds de coronapandemie, in op een digitaal aanvraagproces. Meestal gaan verzoeken via de Vraagbaak. Inwoners worden hierna doorverwezen. Voor hulp bij het digitaal aanvragen van de regelingen kunnen inwoners terecht bij de formulierenbrigade van Caleidoz. In uitzonderlijke situaties kunnen regelingen schriftelijk worden aangevraagd. Vanuit verschillende partijen wordt nadrukkelijk benoemd dat het van belang is het aanvragen van regelingen via papier beschikbaar moet blijven, omdat een aanzienlijke groep beperkte digitale vaardigheden en/of mogelijkheden heeft.

"Mijn ervaring is dat driekwart van de mensen die ik heb geholpen dit (aanvraagformulier) prima zelf op papier had kunnen invullen, maar dat het ze online niet lukt."

[30] Tijdens de afronding van het onderhavige onderzoek is bekend geworden dat de gemeente Doesburg de samenwerking met het Jeugdfonds Sport en Cultuur heeft stopgezet per november 2023. Stichting Leergeld is momenteel de enige organisatie waar ondersteuning op het gebied van participatie voor minimakinderen kan worden aangevraagd en is daarmee het enige toegangsloket voor dergelijke vergoedingen.
[31] In 2026 kan de gemeente meedoen met een regionale aanbesteding voor een meedoenpas.

Vraagbaak

De Vraagbaak is ontstaan vanuit de integrale gedachte: één breed loket, één toegangspunt voor inwoners. Sinds corona is dit vooral een telefonische hulplijn, op werkdagen kan de Vraagbaak in ochtenden telefonisch worden bereikt. Bij de Vraagbaak zitten consulenten van de gemeente om inwoners door te verwijzen. De gemeente is momenteel bezig met een doorontwikkeling van de Vraagbaak.

Uit de verschillende interviews komt naar voren dat betrokkenen de Vraagbaak als onduidelijk ervaren. Zo is het bijvoorbeeld onduidelijk met welke vragen inwoners naar de Vraagbaak kunnen. Deze (on)bekendheid van de Vraagbaak is een aandachtspunt; het is niet altijd duidelijk wat ze doen, voor wie en met welke vragen inwoners bij de Vraagbaak terecht kunnen. De term 'vraagbaak' leidt er wellicht toe dat het voor inwoners niet duidelijk is met welke vragen je hier terecht kan, benoemt een partnerorganisatie. Een afkadering of andere naam zou kunnen helpen. Een (ander) verbeterpunt is de overdracht naar en door de Vraagbaak; een warme overdracht zou een en ander al kunnen bespoedigen.

"Het is onduidelijk wie er bij de Vraagbaak zit en met welke vragen je er terecht kan."

Toegankelijkheid

Een aantal organisaties ziet verbeterpunten in de toegankelijkheid van de gemeente voor inwoners. Als voorbeeld wordt een vrij toegankelijk inloopmoment genoemd, waar geluisterd wordt naar inwoners organiseren. Momenteel ontbreekt deze mogelijkheid voor inwoners. Een andere mogelijkheid om de toegankelijkheid te verbeteren is om professionals meer zichtbaar te maken voor inwoners. Zo laten in andere gemeenten professionals regelmatig hun gezicht zien in buurtcentra, dit werkt drempelverlagend.

"Er is een grote groep inwoners die blijvende ondersteuning nodig hebben om de weg naar hulp te vinden. Zij kunnen de hulp die ze nodig hebben niet zelfstandig aanvragen. De ingang naar hulp is niet voor iedereen goed toegankelijk: waar ga je te raden met je vraag en krijg je vervolgens de informatie op een laagdrempelige manier aangeboden?"

4.4. Communicatie

De communicatie richting de doelgroep verloopt voornamelijk digitaal via de gemeentelijke website en sociale media. Verder gebruikt de gemeente de Regiobode, en af en toe flyers en brieven om inwoners te informeren. Folders liggen op openbare blekken, bijvoorbeeld op de Linie. In de interviews wordt het belang van de verspreiding van informatie via maatschappelijk partners benadrukt.

Maatschappelijke partners benadrukken het belang van simpel taalgebruik zodat informatie voor iedereen te begrijpen is. Daarnaast is het niet voor iedereen duidelijk *hoe* inwoners bij het juiste loket kunnen komen; waar moeten ze zijn met welke vraag en hoe komen ze daar? Tenslotte komt de gemeentelijke website kort aan bod. Partners benoemen dat inwoners op de website veel moeten doorklikken, tot ze de juiste informatie en/ of contactgegevens bereiken.

Partners missen een overzicht van alle ondersteuningsmogelijkheden in de gemeente. Zo willen partners graag een overzicht van de regelingen en de ondersteuning die de gemeente biedt, zowel voor hun eigen gebruik als om te verspreiden onder hun doelgroep. Daarnaast is er een groot aanbod aan ondersteuning dat wordt aangeboden door maatschappelijke partners, dit maakt het voor inwoners lastiger om erachter te komen met welke vragen je waar terecht kan. Ook dit in kaart brengen kan zorgen voor meer overzicht voor de gemeente, maatschappelijke partners én de inwoners. Een sociale kaart zou in die zin een uitkomst bieden.

4.5. Samenwerking binnen de gemeente

De medewerkers van de gemeente zijn positief over de samenwerking intern. Er zijn korte lijnen en medewerkers kunnen elkaar vinden. Wat hieraan bijdraagt is dat er (steeds) meer medewerkers in dienst zijn in plaats van gedetacheerd (en die dus slechts kortdurend bij de gemeente Doesburg werken). Duurzame inzet van medewerkers biedt de meeste kansen voor een goede samenwerking (zowel binnen als buiten de gemeente).

4.6. Samenwerking maatschappelijk veld en gemeente

Over het algemeen zijn zowel medewerkers van de gemeente als maatschappelijke organisaties positief over de samenwerking. Er wordt gesproken over korte lijntjes. Wat hieraan bijdraagt is dat een aantal organisaties dichtbij elkaar zitten qua locatie. In de toekomst[32] komen de gemeente en de maatschappelijk partners in één pand. De verwachting is dat de lijnen tussen de gemeente en partners hierdoor nog korter worden. Tegelijkertijd zorgt deze verhuizing ook voor zorgen: het nieuwe pand ligt minder centraal in de gemeente, waardoor de locatie mogelijk minder goed bereikbaar is voor inwoners.

Partnerorganisaties benoemen verder dat het prettig is dat ze worden betrokken en meegenomen bij vraagstukken en ontwikkelingen door de huidige beleidsadviseur; dit draagt op een positieve manier bij aan de samenwerking met de gemeente. Ook ervaren zij voor zichzelf (of: voor hun organisatie) dat de gemeente voor hen zeer toegankelijk is.

Armoedenetwerk

Maatschappelijke organisaties en de gemeente zitten samen in een Armoedenetwerk. Het netwerk is eind 2022 opnieuw geïnitieerd, als vervolg op het Armoedepact dat voorheen bestond. Het Armoedenetwerk komt vier keer per jaar samen; er vinden dan interactieve bijeenkomsten plaats met een roulerend voorzitterschap. Partners zijn positief over het netwerk en benoemen dat het netwerk bijdraagt aan een betere samenwerking met de gemeente.

"Ik vind dat de lijnen in Doesburg erg kort zijn, mede door de netwerkbijeenkomsten."

Tegelijkertijd worden verbeterpunten aangedragen voor het Armoedenetwerk. Zo zou er nog meer animo mogen zijn vanuit andere medewerkers van de gemeente of vanuit andere organisaties (die nog niet aangesloten zijn) om deel te nemen aan de bijeenkomsten. Meer betrokkenheid van medewerkers vanuit de gemeente, naast de beleidsadviseur, zouden maatschappelijke partners waarderen. Daarbij is er onder de partners behoefte aan een actieplan dat vanuit het Armoedenetwerk wordt opgesteld, om de besproken punten in concrete acties te om te zetten.

Afstemming tussen de gemeente en partners

Vanuit de partners wordt soms een terugkoppeling vanuit de gemeente gemist. Wanneer cliënten worden doorverwezen vanuit hun organisatie naar de gemeente, ontvangen partners geen informatie over het vervolg. De mogelijkheden zijn door de AVG weliswaar beperkt, maar mogelijk kan de gemeente hier meer in betekenen. Verder missen partners een coördinatiepunt voor vroegsignalering/actuele hulpvragen. Doordat dit nu ontbreekt, vinden er soms overlappende inspanningen plaats bij gezinnen.

Ook hier wordt door een aantal organisaties genoemd dat zij niet volledig op de hoogte zijn van de gemeentelijke regelingen. De wens wordt uitgesproken dat de gemeente de organisaties hiervan beter op de hoogte brengt, bijvoorbeeld de regels rondom nieuwe regelingen en hoe inwoners deze kunnen aanvragen (welke voorwaarden en stappen zitten er aan vast).

[32] Tussen het moment van schrijven en oplevering van deze rapportage kan natuurlijk verschil zitten; het is mogelijk dat bij moment van oplevering deze verhuizing al heeft plaatsgevonden.

Totaal aanbod aan ondersteuning

Uit de gesprekken blijkt dat er in de gemeente een sterke vrijwilligersbasis is. Partners merken echter dat er behoefte is aan een gecoördineerde aanpak en aan een overzicht van alle verschillende initiatieven in de gemeente. Een overzicht met bij welke organisatie welke ondersteuning beschikbaar is, en hoe je daar als inwoner komt, mist.

> *"Er is een groot aanbod aan maatschappelijke partners. Tegelijkertijd kan het daardoor ook zoeken zijn: welke organisatie is waarvoor bedoeld, hoe kom ik er binnen en welke voorwaarden zijn er (voor de inwoner) om gebruik te kunnen maken van de hulp?"*

De organisaties hebben het idee dat het aanbod dat zij gezamenlijk bieden vrij compleet is voor de doelgroep. Een eventuele witte vlek in het aanbod zit op het gebied van oudere jongeren; voor hen wordt weinig aangeboden.

4.7. Sturing en monitoring

In de gemeente wordt de sturing en monitoring op verschillende manieren aangepakt. Zo hebben alle raadsleden toegang tot managementinformatie met betrekking tot de begroting en de beschikbare budgetten. Een nieuwe manager in het sociaal domein is aangesteld om dit te optimaliseren en ervoor te zorgen dat er meer inzicht komt in waar het geld aan wordt besteed en of de juiste doelgroepen worden bereikt.

Hoewel er wordt gerapporteerd op hoofddoelen en acties in het collegeprogramma, is er nog ruimte voor verbetering in het gebruik van data voor sturing. De gemeente probeert de raad te informeren met jaarrapportages, informatiebrieven en tussentijdse nota's, en streeft ernaar deze te koppelen aan het collegeprogramma. Er is een roep om minder te sturen op incidenten en meer op cijfers, om trends en ontwikkelingen beter te kunnen voorspellen. Preventie en vroegsignalering zijn belangrijk, maar budgetbeperkingen vormen een uitdaging voor verdere inzet in deze gebieden. Er wordt samengewerkt met Geldfit om preventie te verbeteren en mensen eerder te bereiken.

5. Ervaringen van inwoners

In dit hoofdstuk wordt het minimabeleid vanuit de doelgroep[33] in de gemeente Doesburg bekeken. Deze groep inwoners heeft door middel van een vragenlijst hun mening en ervaringen over het minimabeleid kenbaar gemaakt. In de vragenlijst staat een aantal thema's centraal, zoals: kennis en gebruik van gemeentelijke regelingen, de aanvraagprocedure, informatievoorziening, contact met de gemeente en zorgkosten. Hieronder volgt een analyse van de ervaringen en meningen van de respondenten[34].

5.1. Regelingen voor volwassenen

De collectieve zorgverzekering, de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en de energietoeslag zijn onder de respondenten de meest bekende regelingen. Minimaregelingen helpen met name bij het maandelijks rondkomen (44 procent) en om noodzakelijke medische zorg te krijgen (39 procent).

Figuur 5.1.1. Regelingen voor volwassenen (n = 77 ~ 102)

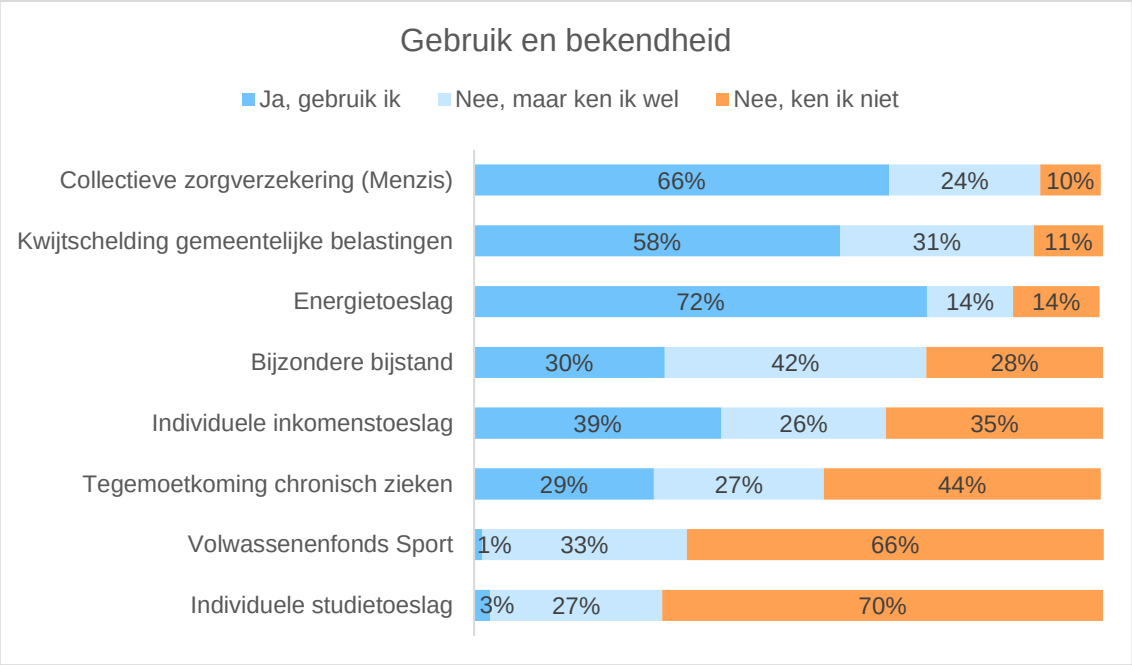

Redenen voor het niet-gebruik van regelingen variëren. De meest genoemde reden voor dit niet-gebruik is dat respondenten de regeling(en) niet kennen. Ook geeft meer dan een vijfde van de respondenten als reden aan dat het aanvragen van regelingen moeilijk is.

Respondenten hebben niet altijd voldoende budget om te kunnen doen wat noodzakelijk dan wel gewenst is. Ruim de helft van de respondenten geeft aan dat het niet altijd lukt om de energierekening te betalen, omdat dit te duur is. Van deze groep maakt driekwart reeds gebruik van de energietoeslag. Verder is het voor bijna vier op de tien respondenten te duur om leuke dingen te doen.

[33] De huishoudens die tot de doelgroep van het minimabeleid behoren zijn gevraagd voor deelname aan de vragenlijst. In totaal hebben 108 respondenten de enquête ingevuld. De respons is onvoldoende voor betrouwbare uitspraken over de gehele doelgroep; de resultaten dienen daarom als *indicatief* te worden beschouwd.
[34] De volledige duiding en analyse is opgeleverd in een aparte rapportage: 'Behoeftepeiling Minimabeleid 2023'. Voor verdere toelichting en figuren verwijzen wij u door naar deze losse rapportage.

5.2. Regelingen voor kinderen

Van alle respondenten hebben 18 thuiswonende minderjarige kinderen. Onder deze groep zijn de kindregelingen bij het merendeel bekend. Stichting Leergeld is de meest bekende regeling. De kindregelingen helpen bij meer dan de helft van de respondenten bij het kopen van een fiets, het kopen van schoolbenodigdheden en het volgen van zwemles. Aan de andere kant geven ruim zeven op de tien respondenten aan dat het voor hun kinderen niet altijd mogelijk is om leuke dingen te doen, omdat het te duur is.

Figuur 5.2.1. Regelingen voor kinderen (n = 16 ~ 18)

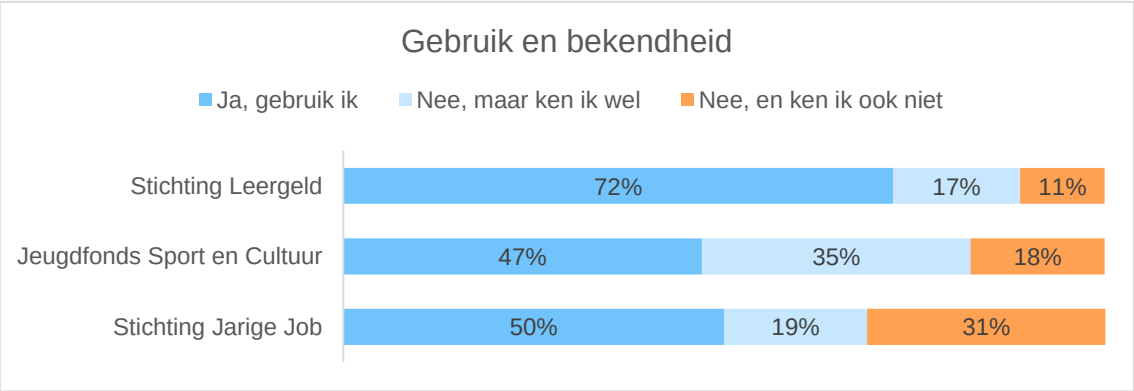

5.3. Aanvragen van de regelingen

De ervaringen over het aanvragen van regelingen zijn wisselend. Ruim een derde van de respondenten begrijpt de vragen op het aanvraagformulier en kan zelfstandig de formulieren invullen en bewijsstukken verzamelen. Een bijna even grote groep heeft hier (grote) moeite mee. Oudere respondenten kunnen dit minder vaak zelfstandig dan jongere respondenten. Slechts 12 procent vindt het aanvragen van regelingen makkelijk.

5.4. Informatie vanuit de gemeente

Aan de respondenten is gevraagd hoe zij aan informatie komen over de regelingen van de gemeente. De meest genoemde antwoorden zijn via de website van de gemeente en via vrienden en kennissen.

Respondenten zijn in verschillende mate tevreden over de informatiekanalen van de gemeente. Zo is ongeveer de helft van de respondenten tevreden over het telefonische contact, de brieven en het persoonlijk contact van de gemeente. Daar staat een groep van ongeveer 15 procent tegenover die hier niet tevreden is (de overige circa 35 procent is hier neutraal in). Ongeveer een op de drie respondenten zegt tevreden te zijn over de gemeentelijke website en folders. Over de website van de Vraagbaak is slechts 13 procent tevreden; 20 procent is niet tevreden en de overige 67 procent staat hier neutraal tegenover.

De meeste respondenten geven de voorkeur aan het ontvangen van informatie over de regelingen via een brief (67 procent) boven de e-mail (39 procent) of website van de gemeente (20 procent).

Figuur 5.4.1. Hoe respondenten het liefst informatie ontvangen over regelingen (n = 100)

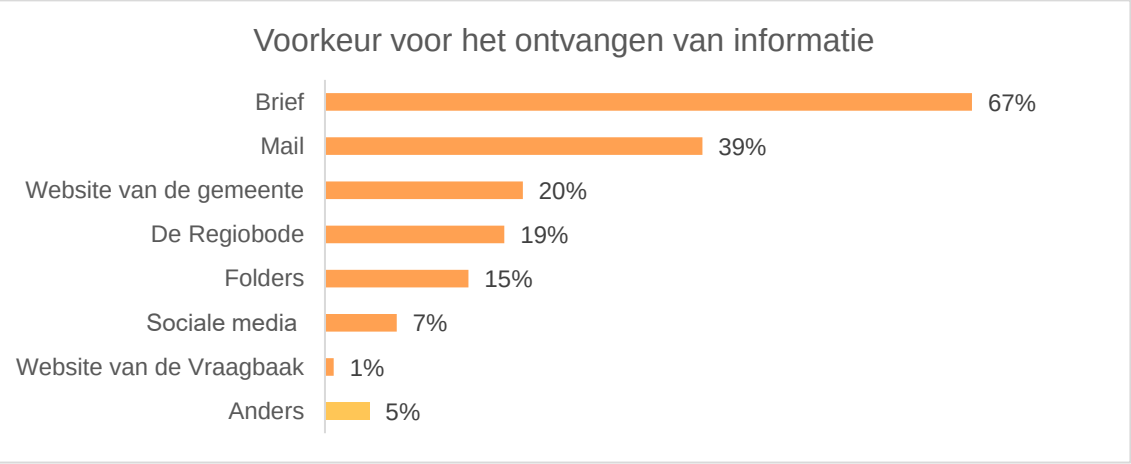

Oudere respondenten (67 jaar en ouder) geven over het algemeen vaker de voorkeur aan informatie op papier, zoals een folder of de Regiobode, in vergelijking met jongere respondenten (tot 67 jaar). Jongere respondenten hebben daarentegen vaker een voorkeur voor digitale informatie (mail, website van de gemeente en sociale media) dan oudere respondenten.

5.5. Contact met de gemeente

De respondenten hebben middels stellingen hun ervaringen over het contact met de gemeente gedeeld. Het merendeel van de respondenten wordt door de medewerkers serieus genomen en krijgt een duidelijke uitleg van de medewerkers (resp. 71 en 61 procent). Daartegenover geven bijna vier op de tien respondenten aan dat de medewerkers hen niet vertellen van welke (andere) regelingen ze gebruik kunnen maken en weet ruim een derde niet waar hij moet zijn bij vragen.

5.6. Zorgkosten

Meer dan de helft geeft aan wel eens zorg te mijden omdat dit te duur is (bijv. geen medicijnen aanvragen, of niet naar het ziekenhuis, tandarts of fysiotherapeut te gaan). Bij in totaal 20 procent van de respondenten komt dit vaak voor, bij 34 procent is dit soms aan de orde. Het maakt daarin weinig verschil of iemand via de collectieve zorgverzekering een pakket heeft afgesloten of via een regulier pakket is verzekerd.

Verder heeft zo'n 70 procent van de respondenten naast de zorgverzekering ook nog andere medische kosten die ze moeten betalen, bijvoorbeeld voor medicijnen, tandarts of orthodontist en voor brillen of lenzen.

5.7. Tips en adviezen

Aan het eind van de vragenlijst hebben respondenten adviezen en opmerkingen voor de gemeente achtergelaten. Daar werd door een aantal respondenten genoemd dat ze graag meer ondersteuning zouden ontvangen, bijvoorbeeld via een meedoenregeling of een vervoersregeling. Daarnaast hebben sommige respondenten behoefte aan (meer) informatie over de regelingen en duidelijkheid wie waar recht op heeft. Tot slot geven sommige respondenten aan dat bewijsstukken voor bijna elke regeling opnieuw aangeleverd moeten worden, wat als storend wordt ervaren.

Bijlage 1. Overzicht minimaregelingen

Tabel B1.1 Gemeentelijke minimaregelingen in Doesburg

Soort regeling	Inkomensgrens t.o.v. Wsm	(Maximaal) bedrag
Individuele bijzondere bijstand	Tot 120% Wsm	Individuele vergoedingen
Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen	Tot 100% Wsm	Afvalstoffenheffing: *Vast tarief* van € 239,45 per jaar *Variabel tarief*: per aanbieding/storting • 240 liter Gft-container (groen) € 5,20 • 140 liter Gft-container (groen) € 3,00 • Restafval in een 30 liter trommel van een ondergrondse verzamelcontainer (pas) € 1,45 • Restafval in een 60 liter trommel van een ondergrondse verzamelcontainer (pas) € 2,90 Het vaste tarief wordt volledig kwijtgescholden en het variabele tarief wordt kwijtgescholden tot € 70. Rioolheffing: Per kubieke meter afgevoerd afvalwater € 2,45 Watersysteemheffing: € 79,91 per woonruimte Zuiveringsheffing: € 62,76 per vervuilingseenheid
Individuele inkomenstoeslag	Minimaal 3 jaar tot 110% Wsm	Alleenstaande: € 465; Alleenstaande ouder: € 591; Paar: € 657;
Collectieve zorgverzekering (via Menzis)	Tot 120% Wsm	*Keuze uit 3 aanvullende pakketten:* • **Pakket GarantVerzorgd 1) Menzis Basis Voordelig** € 150,50 i.p.v. € 150,50 • **Pakket Garantverzorgd 2) Menzis basis** € 161,04 i.p.v. € 173,42 • **Pakket Garantverzorgd 3) Menzis basis (het eigen risico wordt verzekerd)** € 187,37 i.p.v. € 243,95
Tegemoetkoming Meerkosten Chronisch Zieken en Gehandicapten	Tot 120% Wsm	Maximale bijdrage van € 300 per jaar voor het eigen risico van de zorgkosten.
Volwassenenfonds Sport	Tot 120% Wsm[35]	Een maximaal bedrag van €250,- per 12 maanden voor **sport**. Waarvan max € 100 voor attributen.

[35] Dit betreft geen harde inkomensgrens, de inkomensgrens is een richtlijn.

Soort regeling	Inkomensgrens t.o.v. Wsm	(Maximaal) bedrag
Jeugdfonds Sport en Cultuur[36]	Tot 120% Wsm[37]	Voor kinderen van 4 tot 17 jaar. Maximale vergoeding **sport**: € 225 per jaar, waarvan max € 90 voor sportkleding of -attributen. Maximale vergoeding **cultuur**: € 425 per jaar. waarvan max € 90 voor attributen. De **zwemdiploma's** hebben een maximale vergoeding per kind vanaf 5 jaar (niet per jaar). Zwemdiploma A en B: € 775 met een geldigheidsduur van 20 maanden. Zwemdiploma A: € 640 met een geldigheidsduur van 16 maanden.
Stichting Leergeld	Tot 120% Wsm	Verschillende vergoedingen: Onderwijs (4 tot 18 jaar) • Bijles • Fiets • Werkkleding stage • Laptop Sport en Cultuur (via Jeugdfonds) Welzijn (4 tot 18 jaar) • Inrichting kinderkamer • Abonnement tijdschrift • Pasfoto ID-kaart • ID-Kaart • Abonnement speeltuin • Speelgoed
Stichting Jarige Job	Tot 120% Wsm	Een Verjaardagsbox ter waarde van € 35 per kind (4-18 jaar) per jaar.
Energietoeslag	Tot 120% Wsm	€ 1.300 per huishouden

[36] De gemeente heeft de samenwerking met het Jeugdfonds Sport en Cultuur in november 2023 stopgezet.
[37] Dit betreft geen harde inkomensgrens, de inkomensgrens is een richtlijn.

Bijlage 2. Onderzoeksmethodiek IER

In deze bijlage geven we een overzicht van de verschillende inkomsten en uitgaven die worden onderscheiden voor de inkomenseffectrapportage.

Huishoudens en inkomensgrenzen

We berekenen de inkomenseffecten van het lokale en landelijke beleid in 2023 voor de volgende zes huishoudtypen:

Niet AOW-gerechtigden:
- alleenstaande;
- paar zonder kinderen;
- alleenstaande ouder met twee kinderen (7 en 13 jaar)
- paar (twee volwassenen) met twee kinderen (7 en 13 jaar).

AOW-gerechtigden:
- alleenstaande;
- paar (twee volwassenen.

We brengen de inkomenseffecten in beeld voor huishoudens met inkomens van 100, 110, 120 en 130 procent Wsm. Omdat een groot deel van de minimapopulatie in de gemeente Doesburg langdurig (langer dan 3 jaar) minima is, beschouwen we ook in deze rapportage de voorbeeldhuishoudens als langdurige minima.

Inkomensbronnen

Het totaal inkomen van de minimahuishoudens is opgebouwd uit het netto-inkomen, de gemeentelijke regelingen en diverse toeslagen van het Rijk. Specifiek gaat het om de volgende categorieën:

- netto-inkomen inclusief vakantietoeslag[38];
- bijdragen Rijk:
  - huurtoeslag;
  - zorgtoeslag
  - kinderbijslag;
  - kindgebonden budget;
  - combinatiekorting.
- gemeentelijke minimaregelingen.

Gemeentelijke minimaregelingen

In de onderstaande tabel volgt een overzicht van de gemeentelijke minimaregelingen in 2023[39].

Tabel B2.1 Gemeentelijke minimaregelingen in Doesburg

Regeling	Inkomensgrens
Kwijtschelding	100% Wsm
Collectieve zorgverzekering	120% Wsm
Individuele inkomenstoeslag	110% Wsm
Volwassenenfonds Sport	120% Wsm[40]
Jeugdfonds Sport en Cultuur[41]	120% Wsm[40]
Energietoeslag	120% Wsm

[38] Het betreft de uitkeringsbedragen per 01-01-2023.
[39] Zie bijlage 1 voor een uitgebreid overzicht van de regelingen en de vergoedingen.
[40] Dit betreft geen harde inkomensgrens, de inkomensgrens is een richtlijn. In deze rapportage gaan we wél uit van de 'harde' grens van 120 procent Wsm.
[41] De gemeente heeft de samenwerking met het Jeugdfonds Sport en Cultuur in november 2023 stopgezet. De vergoedingen van het Jeugdfonds Sport en Cultuur zijn meegenomen in de inkomenseffecten, omdat dit ten tijde van het opstellen van het rapport nog niet bekend was.

Regeling	Inkomensgrens
Niet meegenomen in berekeningen:	
Bijzondere bijstand	120% Wsm
Studietoeslag	Situatieafhankelijk
Stichting Leergeld	120% Wsm
Stichting Jarige Job	120% Wsm
Tegemoetkoming Meerkosten Chronisch Zieken en Gehandicapten	120% Wsm

Niet meegenomen regelingen
Een aantal regelingen wordt niet meegenomen in de berekeningen en begrotingen. In de meeste gevallen gaat het om een regeling die incidenteel wordt verstrekt of een beperkte doelgroep heeft. Hieronder staat beschreven wat de precieze reden is dat de regeling niet is meegenomen.

- De bijzondere bijstand is niet meegenomen in de berekeningen, omdat deze vorm van bijstand wordt verstrekt voor noodzakelijke onvermijdbare individuele uitgaven en dit niet maandelijks bij iedereen voorkomt.
- De studietoeslag is eveneens niet doorgerekend in de financiële overzichten. Deze regeling kent een specifieke doelgroep; studenten met een lichamelijke of psychische beperking, die niet in staat zijn naast hun te studie werken. In deze inkomenseffectrapportage is geen huishouden opgenomen waarbij deze regeling van toepassing is.
- Stichting Leergeld is niet meegenomen, omdat de vergoedingen die Leergeld verstrekt meer incidenteel dan structureel van aard zijn. Kinderen kunnen een vergoeding krijgen voor onder andere bijles, een fiets, speelgoed of een ID-kaart. Hier is geen sprake van gemiddelde of maximale periodieke bedragen voor minimakinderen.
- Stichting Jarige Job is niet meegenomen in de rapportage. Vanuit deze stichting krijgen jarige kinderen een box met versiering, traktaties voor school en thuis en een cadeau. Bij deze regeling wordt er geen geldelijke vergoeding uitgekeerd aan de doelgroep.
- De Tegemoetkoming Meerkosten Chronisch Zieken en Gehandicapten is niet doorgerekend in het rapport. In deze rapportage zijn geen voorbeeldhuishoudens opgenomen met een (grote) zorgvraag, de huishoudens kunnen daarom geen aanspraak maken op deze regeling.

Uitgaven
De uitgaven zijn gecategoriseerd naar:

- vaste lasten. Dit zijn uitgaven die regelmatig terugkomen. Voorbeelden zijn huur, energiekosten[42] en verzekeringen;
- reserveringsuitgaven. Dit zijn uitgaven die niet regelmatig voorkomen en waarvan de hoogte vooraf niet bekend is. Er moet in principe een bedrag voor gereserveerd worden. Voorbeelden zijn kosten voor inventaris, kleding en het eigen risico voor de zorgverzekering;
- huishoudelijke uitgaven. Dit zijn terugkerende uitgaven aan voeding, persoonlijke verzorging en dergelijke;
- werkgerelateerde uitgaven. Dit zijn uitgaven die gemaakt worden als een persoon werkt. Voorbeelden zijn de kosten van woon-werkverkeer en werkkleding.

Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de huur en lokale heffingen. De andere bedragen zijn gebaseerd op landelijke berekeningen van het Nibud. De normbedragen staan per huishoudtype in het financieel maandoverzicht in de bijlage. We benadrukken dat het bij alle posten gaat om de basale uitgaven en dat de normbedragen gemiddelden betreffen. Het is mogelijk dat een huishouden maandelijks minder uitgeeft dan de normbedragen waarmee in deze rapportage wordt gerekend, bijvoorbeeld omdat het huishouden minder geld per maand reserveert voor onregelmatige uitgaven.

[42] Kosten gas en elektriciteit zijn gebaseerd op tarieven van Budget Energie (pakket Groene Stroom en Aardgas Variabel), de kosten voor water op de tarieven van Vitens. Deze kosten zijn vastgesteld op 20 juni 2023. Heffingskortingen zijn in de maandprijs verrekend. Gegevens over het gemiddelde gebruik per huishoudtype zijn afkomstig van het Nibud (water en gas) en Essent (elektriciteit).

Vrije bestedingen

Het budget dat overblijft is vrij besteedbaar en kan worden uitgegeven aan sociale en recreatieve activiteiten. Voor deze vrije bestedingen hanteert het Nibud per huishoudtype eveneens een normbedrag, dat is terug te vinden in de begrotingen in bijlage 3.

Aannames

Voor de inkomsten en uitgaven doen we de volgende aannames:

- De huishoudens maken van alle beschikbare regelingen gebruik en ontvangen daarvoor het maximale bedrag. De ervaring uit de praktijk is echter vaak dat huishoudens van een (uiteenlopend) aantal regelingen, en niet alle regelingen, gebruikmaken. In werkelijkheid valt het vrij besteedbare budget waarschijnlijk vaak lager uit, dan weergegeven in deze rapportage. Daarnaast doen we de aanname dat huishoudens geen schulden hebben.
- Bij de inkomenseffecten wordt uitgegaan van gemiddelden. Dit betekent ook dat een ongunstige situatie, bijvoorbeeld een hogere huurprijs of een slecht geïsoleerd huis, direct gevolgen kan hebben voor de inkomenseffecten zoals in dit rapport zijn weergegeven.
- Iedereen woont in een huurwoning. We gaan uit van € 576 kale huur per maand voor een alleenstaande en € 599 kale huur per maand voor een meerpersoonshuishouden. Deze bedragen zijn gebaseerd op huurtoeslaggegevens van de Rijksoverheid over de gemeente Doesburg.
- alleenstaande ouders met een inkomen gelijk aan de bijstandsnorm werken niet of zitten in een traject waarbij de kinderopvang wordt vergoed. We gaan ervan uit dat alleenstaande ouders met inkomens tegen 110 en 120 procent Wsm gebruikmaken van twee dagdelen van 4 uur BSO per week. Alleenstaande ouders met en inkomen van 130 procent Wsm maken gebruik van drie dagdelen BSO per week. Dit alles tegen een tarief van € 8,73 (gemiddelde uurprijs in 2023).
- Bij een paar met twee kinderen en een inkomen hoger dan 100 procent Wsm werkt slechts één van beide partners. Anders is het huishoudinkomen hoger. Daarom gaan we ervan uit dat deze huishoudens geen kinderopvang nodig hebben omdat één van beide partners thuis is voor de kinderen. Dit is eveneens waarom een paar met kinderen geen combinatiekorting krijgt bij werkaanvaarding.
- Huishoudens in de bijstand werken niet, en hebben daarom geen werkgerelateerde kosten. Bij een inkomen vanaf 110 procent Wsm werkt één persoon in het huishouden, en is er wel sprake van deze kosten.
- De gemeente Doesburg biedt via Menzis drie collectieve zorgverzekeringspakketten aan. De meeste minima hebben pakket Menzis basis, Garantverzorgd 3 met een verzekering van het eigen risico afgesloten. Deze premie wordt daarom doorgerekend in de begrotingen.
- Huishoudens die (op basis van hun inkomen) geen gebruik kunnen maken van de collectieve zorgverzekering van de gemeente, maken een eigen keuze uit verschillende zorgverzekeraars. Hiervoor is een gemiddelde prijs[43] berekend van € 154 per polis.
- Voor kinderen van 4 tot en met 17 jaar ondersteunt het Jeugdfonds Sport en Cultuur in de kosten voor sport (maximaal € 225) en culturele activiteiten (maximaal € 425)[44]. In deze rapportage is de aanname gedaan dat er één kind gebruikt maakt van de sportvergoeding en één kind van de cultuurvergoeding per huishouden.
- Omdat we er vanuit gaan dat minimahuishoudens langdurig een laag inkomen hebben, hebben zij ook recht op de individuele inkomenstoeslag en wordt deze bij huishoudens op 100 en 110 procent Wsm meegenomen in de begrotingen.

[43] Een basisverzekering met een aanvullende verzekering waarbij 9 fysiotherapie behandelingen worden verzekerd en een tandartsverzekering.
[44] Daarnaast kunnen huishoudens aanspraak maken op een maximale bijdrage van € 90 voor sportkleding of cultuurattributen, wanneer het maximale bedrag voor sport of cultuur niet volledig is gebruikt.

Tegemoetkoming in de energiekosten

Wegens sterk stijgende energiekosten heeft het Rijk in 2022 de energietoeslag geïntroduceerd. Hiervoor is een bedrag van € 1.300 per huishouden gereserveerd waarbij de gemeente de precieze beleidskaders zelf mag vaststellen. In 2023 wordt de energietoeslag opnieuw uitgekeerd aan minimahuishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm.

Het is belangrijk om hierbij te realiseren dat deze toeslag geen blijvende vergoeding is. In de figuren is te zien dat de invloed van de energietoeslag relatief groot is (€ 108 per maand). Op het moment dat de energietoeslag wegvalt, kan dat beduidende invloed hebben voor de inkomenssituatie van de huishoudens.

Bijlage 3. Opbouw totaal inkomen 100 tot 130% Wsm

In deze bijlage geven we de opbouw van het totaal inkomen, na werkaanvaarding, uit paragraaf 3.4 grafisch weer.

Figuur B3.1 Inkomensvooruitgang na werkaanvaarding, alleenstaande

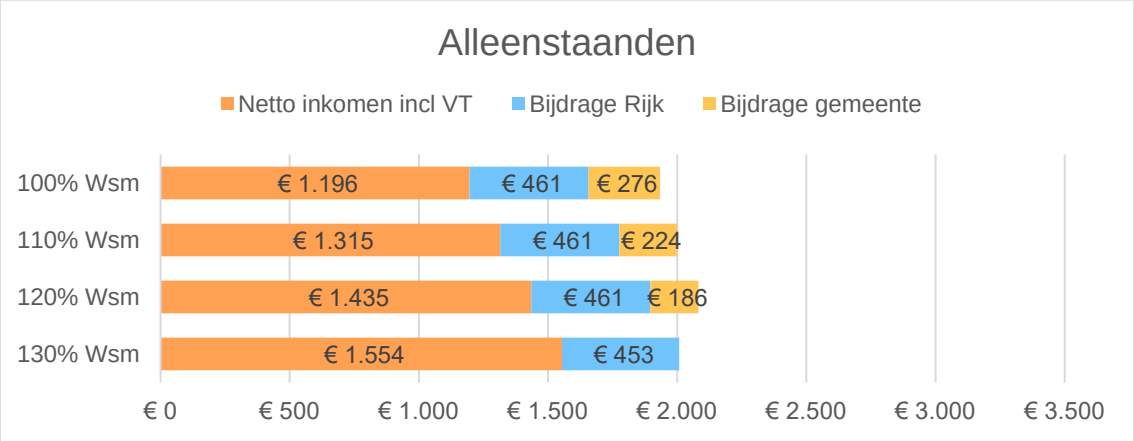

Figuur B3.2 Inkomensvooruitgang na werkaanvaarding, paar zonder kinderen

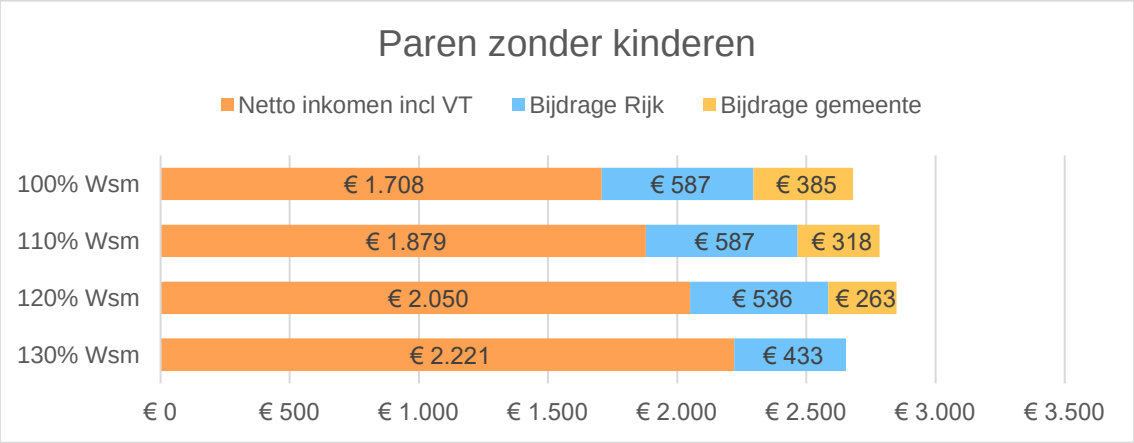

Figuur B3.3 Inkomensvooruitgang, alleenstaande ouder met twee kinderen (7 en 13 jaar)

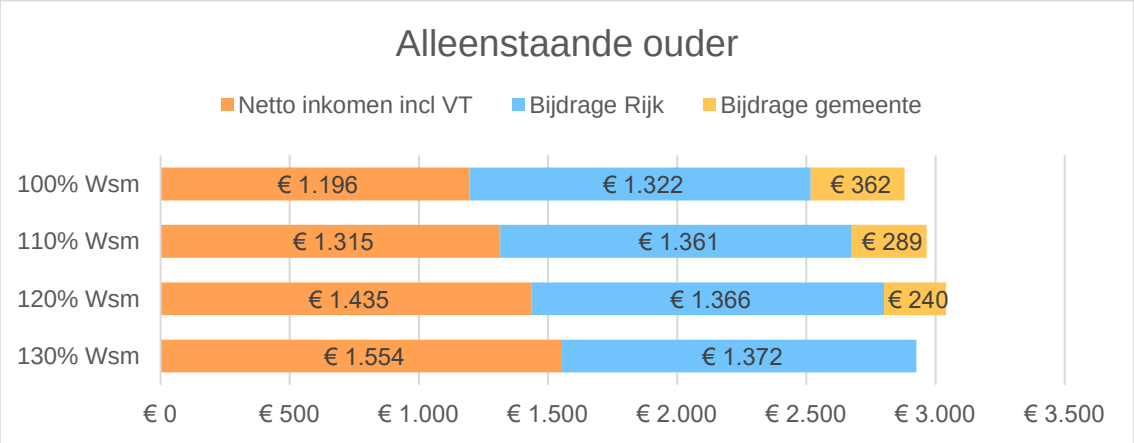

Figuur B3.4 Inkomensvooruitgang na werkaanvaarding, paar met twee kinderen (7 en 13 jaar)

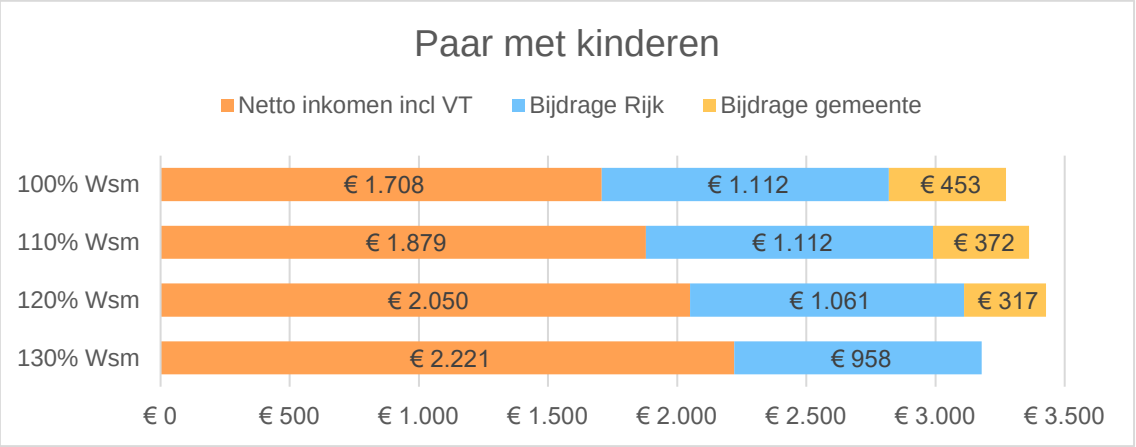

Bijlage 4. Financieel maandoverzicht

In deze bijlage staat per huishoudtype het financieel maandoverzicht. De tabellen geven een overzicht van de maandelijkse inkomsten en uitgaven, bij gebruikmaking van alle landelijke en lokale regelingen. De bedragen die horen bij de huishoudelijke uitgaven en reserveringsuitgaven zijn afkomstig van het Nibud.

Tabel B4.1 Alleenstaande zonder kinderen, niet AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Inkomsten				
Netto inkomen incl VT	1.196	1.315	1.435	1.554
Bijdragen Rijk				
Huurtoeslag	307	307	307	299
Zorgtoeslag	154	154	154	154
Totaal bijdragen Rijk	**461**	**461**	**461**	**453**
Totaal inkomsten	**1.657**	**1.776**	**1.896**	**2.007**
Uitgaven				
Huur	576	576	576	576
Gas, water, elektra	137	137	137	137
Telefoon, internet en televisie	73	73	73	73
Gemeentelijke heffingen	54	54	54	54
(Collectieve) zorgverzekering	244	244	244	154
Overige verzekeringen	23	23	23	23
Vervoer	18	18	18	18
Reserveringsuitgaven	172	172	172	172
Huishoudelijke uitgaven	286	286	286	286
Werkgerelateerde uitgaven	0	70	70	70
Totaal uitgaven	**1.583**	**1.653**	**1.653**	**1.563**
Budget exclusief regelingen gemeente	**74**	**123**	**243**	**444**
Regelingen gemeente				
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	52	0	0	0
Korting collectieve zorgverzekering	57	57	57	0
Individuele inkomenstoeslag	39	39	0	0
Volwassenenfonds Sport	21	21	21	0
Energietoeslag	108	108	108	0
Totaal regelingen gemeente	**276**	**224**	**186**	**0**
Budget inclusief regelingen gemeente	**350**	**348**	**428**	**444**
Vrije bestedingen	110	110	110	110
Restant	**240**	**238**	**318**	**334**

Tabel B4.2 Paar, niet AOW-gerechtigd, geen kinderen

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Inkomsten				
Netto inkomen incl VT	1.708	1.879	2.050	2.221
Bijdragen Rijk				
Huurtoeslag	322	322	293	230
Zorgtoeslag	265	265	243	203
Totaal bijdragen Rijk	**587**	**587**	**536**	**433**
Totaal inkomsten	**2.295**	**2.466**	**2.586**	**2.654**
Uitgaven				
Huur	599	599	599	599
Gas, water, elektra	177	177	177	177
Telefoon, internet en televisie	87	87	87	87
Gemeentelijke heffingen	79	79	79	79
(Collectieve) zorgverzekering	488	488	488	308
Overige verzekeringen	37	37	37	37
Vervoer	37	37	37	37
Reserveringsuitgaven	253	253	253	253
Huishoudelijke uitgaven	516	516	516	516
Werkgerelateerde uitgaven	0	70	70	70
Totaal uitgaven	**2.273**	**2.343**	**2.343**	**2.163**
Budget exclusief regelingen gemeente	**22**	**123**	**243**	**491**
Regelingen gemeente				
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	68	0	0	0
Korting collectieve zorgverzekering	113	113	113	0
Individuele inkomenstoeslag	55	55	0	0
Volwassenenfonds Sport	42	42	42	0
Energietoeslag	108	108	108	0
Totaal regelingen gemeente	**385**	**318**	**263**	**0**
Budget inclusief regelingen gemeente	**408**	**441**	**506**	**491**
Vrije bestedingen	176	176	176	176
Restant	**232**	**265**	**330**	**315**

Tabel B4.3 Alleenstaande ouder, niet AOW-gerechtigd, met 2 kinderen (7 en 13 jaar)[45]

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Inkomsten				
Netto inkomen incl. VT	1.196	1.315	1.435	1.554
Bijdragen Rijk				
Huurtoeslag	322	322	322	322
Zorgtoeslag	154	154	154	154
Combinatiekorting	0	39	45	50
Kinderbijslag	238	238	238	238
Kindgebonden budget	608	608	608	608
Totaal bijdragen Rijk	**1.322**	**1.361**	**1.366**	**1.372**
Totaal inkomsten	**2.517**	**2.676**	**2.801**	**2.926**
Uitgaven				
Huur	599	599	599	599
Gas, water, elektra	205	205	205	205
Telefoon, internet en televisie	87	87	87	87
Gemeentelijke heffingen	93	93	93	93
(Collectieve) zorgverzekering	244	244	244	154
Overige verzekeringen	29	29	29	29
Onderwijs	56	56	56	56
Kosten BSO	0	38	38	58
Vervoer	42	42	42	42
Reserveringsuitgaven	276	276	276	276
Huishoudelijke uitgaven	523	523	523	523
Werkgerelateerde uitgaven	0	70	70	70
Totaal uitgaven	**2.154**	**2.262**	**2.262**	**2.192**
Budget exclusief regelingen gemeente	**363**	**413**	**539**	**734**
Regelingen gemeente				
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	73	0	0	0
Korting collectieve zorgverzekering	57	57	57	0
Individuele inkomenstoeslag	49	49	0	0
Volwassenenfonds Sport	21	21	21	0
Jeugdfonds Sport en Cultuur	54	54	54	0
Energietoeslag	108	108	108	0
Totaal regelingen gemeente	**362**	**289**	**240**	**0**
Budget inclusief regelingen gemeente	**726**	**703**	**779**	**734**
Vrije bestedingen	227	227	227	227
Restant	**499**	**476**	**552**	**507**

[45] Bij de kosten BSO is de tegemoetkoming kinderopvang al verrekend.

Tabel B4.4 Paar, niet AOW-gerechtigd, met 2 kinderen (7 en 13 jaar)

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Inkomsten				
Netto inkomen incl VT	1.708	1.879	2.050	2.221
Bijdragen Rijk				
Huurtoeslag	322	322	293	230
Zorgtoeslag	265	265	243	203
Combinatiekorting	0	0	0	0
Kinderbijslag	238	238	238	238
Kindgebonden budget	287	287	287	287
Totaal bijdragen Rijk	**1.112**	**1.112**	**1.061**	**958**
Totaal inkomsten	**2.820**	**2.991**	**3.110**	**3.178**
Uitgaven				
Huur	599	599	599	599
Gas, water, elektra	234	234	234	234
Telefoon, internet en televisie	101	101	101	101
Gemeentelijke heffingen	101	101	101	101
(Collectieve) zorgverzekering	488	488	488	308
Overige verzekeringen	41	41	41	41
Onderwijs	56	56	56	56
Kosten BSO	0	0	0	0
Vervoer	61	61	61	61
Reserveringsuitgaven	352	352	352	352
Huishoudelijke uitgaven	646	646	646	646
Werkgerelateerde uitgaven	0	70	70	70
Totaal uitgaven	**2.679**	**2.749**	**2.749**	**2.569**
Budget exclusief regelingen gemeente	**141**	**241**	**361**	**609**
Regelingen gemeente				
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	81	0	0	0
Korting collectieve zorgverzekering	113	113	113	0
Individuele inkomenstoeslag	55	55	0	0
Volwassenenfonds Sport	42	42	42	0
Jeugdfonds Sport en Cultuur	54	54	54	0
Energietoeslag	108	108	108	0
Totaal regelingen gemeente	**453**	**372**	**317**	**0**
Budget inclusief regelingen gemeente	**594**	**613**	**679**	**609**
Vrije bestedingen	309	309	309	309
Restant	**285**	**304**	**370**	**300**

Tabel B4.5 Alleenstaande, AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Inkomsten				
Netto inkomen incl VT	1.331	1.464	1.597	1.730
Bijdragen Rijk				
Huurtoeslag	309	309	302	246
Zorgtoeslag	154	154	154	154
Totaal bijdragen Rijk	**463**	**463**	**456**	**400**
Totaal inkomsten	**1.794**	**1.927**	**2.053**	**2.130**
Uitgaven				
Huur	576	576	576	576
Gas, water, elektra	169	169	169	169
Telefoon, internet en televisie	73	73	73	73
Gemeentelijke heffingen	54	54	54	54
(Collectieve) zorgverzekering	244	244	244	193
Overige verzekeringen	13	13	13	13
Vervoer	15	15	15	15
Reserveringsuitgaven	175	175	175	175
Huishoudelijke uitgaven	284	284	284	284
Totaal uitgaven	**1.603**	**1.603**	**1.603**	**1.552**
Budget exclusief regelingen gemeente	**191**	**324**	**450**	**578**
Regelingen gemeente				
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	52	0	0	0
Korting collectieve zorgverzekering	57	57	57	0
Volwassenenfonds Sport	21	21	21	0
Energietoeslag	108	108	108	0
Totaal regelingen gemeente	**237**	**186**	**186**	**0**
Budget inclusief regelingen gemeente	**428**	**510**	**636**	**578**
Vrije bestedingen	110	110	110	110
Restant	**318**	**400**	**526**	**468**

Tabel B4.6 Paar, AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Inkomsten				
Netto inkomen incl VT	1.807	1.988	2.169	2.349
Bijdragen Rijk				
Huurtoeslag	325	325	324	278
Zorgtoeslag	265	263	239	214
Totaal bijdragen Rijk	**590**	**588**	**563**	**492**
Totaal inkomsten	**2.397**	**2.576**	**2.732**	**2.841**
Uitgaven				
Huur	599	599	599	599
Gas, water, elektra	218	218	218	218
Telefoon, internet en televisie	87	87	87	87
Gemeentelijke heffingen	79	79	79	79
(Collectieve) zorgverzekering	488	488	488	385
Overige verzekeringen	17	17	17	17
Vervoer	31	31	31	31
Reserveringsuitgaven	255	255	255	255
Huishoudelijke uitgaven	512	512	512	512
Totaal uitgaven	**2.286**	**2.286**	**2.286**	**2.183**
Budget exclusief regelingen gemeente	**111**	**290**	**446**	**658**
Regelingen gemeente				
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	68	0	0	0
Korting collectieve zorgverzekering	113	113	113	0
Volwassenenfonds Sport	42	42	42	0
Energietoeslag	108	108	108	0
Totaal regelingen gemeente	**331**	**263**	**263**	**0**
Budget inclusief regelingen gemeente	**442**	**553**	**709**	**658**
Vrije bestedingen	176	176	176	176
Restant	**266**	**377**	**533**	**482**

Bijlage 5. Onderzoeksmethodiek Minima Dashboard

Als onderdeel van voorliggende evaluatie van het minimabeleid heeft KWIZ voor de gemeente Doesburg een Dashboard Minima ontwikkeld. Het dashboard biedt de gemeente een overzicht van de omvang en samenstelling van de minimapopulatie en het bereik van de minimaregelingen. De gemeente Doesburg heeft diverse registratiebestanden aangeleverd waar KWIZ vervolgens de analyses voor deze monitor op heeft gedaan.

Weergave van de minimahuishoudens

De gegevens over de omvang en samenstelling van de doelgroep geven de situatie per 31 december 2022 weer (peildatum minimapopulatie), op basis van het inkomen op het Wettelijk sociaal minimum (Wsm). Het gebruik van de regelingen is gemeten over de periode 1 januari 2022 tot 31 december 2022.

In het dashboard kan de gemeente zelf nadere analyses maken door bijvoorbeeld in te zoomen op een bepaalde doelgroep. Voor de verdere cijfers verwijzen wij u naar het dashboard. Voor de meting wordt het aantal minimahuishoudens met een inkomen tot 130 procent Wettelijk sociaal minimum (Wsm) weergegeven dat op basis van diverse registratiebestanden bij de gemeente in beeld is (zie hieronder). De doelgroep wordt weergegeven aan de hand van verschillende kenmerken zoals die in de BRP staan.

Methodiek van het onderzoek

De gemeente heeft geen rechtstreekse toegang tot inkomensgegevens van haar inwoners. Door zoveel mogelijk informatiebronnen van gemeentelijke regelingen voor minimahuishoudens aan elkaar te koppelen, kunnen we het aantal minimahuishoudens weergeven dat de gemeente op het peilmoment in beeld heeft. Daarvoor heeft de gemeente registraties van de volgende voorzieningen gebruikt: de Participatiewet, minimaregelingen, collectieve zorgverzekering, kwijtschelding, energietoeslag en gegevens van en schuldhulpverlening. Met behulp van de Basisregistratie Personen (BRP) zijn de gebruikersgegevens vervolgens op huishoudniveau gegroepeerd. Op deze manier ontstaat een samenhangend beeld op de omvang en samenstelling van de minimapopulatie, de mate van gebruik van voorzieningen en de overlap in het gebruik van voorzieningen op andere beleidsterreinen.

De methodiek van bronregistraties heeft als gevolg dat alleen minimahuishoudens die de gemeente (en/of externe partners) in beeld heeft, zijn opgenomen in de Armoedemonitor. Huishoudens die van geen enkele regeling of voorziening voor minima gebruikmaken, maar misschien wel recht hebben op sommige regelingen, ontbreken daarom in de cijfers.